Мухтор вакил депутатлар сайловига- 74 | Ўзбекистон Конституциясининг 7 йиллиги байрамига-77 | Ўзбекистон Президенти сайловига- 110 | Кун қолди

Қонун - ҳам қилич, ҳам қалқондир!

ИНСОН ВА ҚОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУҚУҚИЙ, ИЖТИМОИЙ—ОММАБОП ҲАФТАЛИК ГАЗЕТАСИ

1996 ЙИЛ 30 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 1999 ЙИЛ 21 СЕНТЯБР, СЕШАНБА | № 38 (138) | Сотувда эркин нархда

САЙЛОВ ҲУҚУҚИ

«Ҳар бир инсон ёки эркин сайланган вакиллари воситасида ўз мамлакатини бошқаришда иштирок этиши лозим; бу ирода вақти-вақти билан бўладиган ва сохталаштирилмаган сайловда ўз аксини топиши, ушбу сайлов ялпи ва тенг сайлов ҳуқуқига кўра, яширин овоз бериш йўли билан ёки овоз бериш эркинлигини таъминлайдиган бошқа тенг-тенг шакллар воситасида ўтказилиши керак».

Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон Декларациясининг 21-моддаси.

Маълумки, ҳар бир фуқаронинг эркин ва ҳалол сайлов йўли билан давлатни бошқаришда қатнашиш ҳуқуқи инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро меъёрий ҳужжатларда белгилаб қўйилган. Сайловчилар ҳуқуқларини эътироф этувчи бундай ҳужжатлар орасида Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясининг 21-моддаси мазкур муаммоларни ҳал қилишда энг эътиборли манбалардан ҳисобланади. Чиндан ҳам халқнинг ўз демократик интилишларини сайлов жараёнларида фаол қатнашмасдан туриб, намоён эта олишини тасаввур этиб бўлмайди.

Собиқ шўролар даврида сайловлар устакорлик билан ўйналадиган саҳна томошаларига айлантирилганини кўпчилик яхши эслайди. Большевиклар диктатураси шароитида аҳолининг сайлов участкаларига деярли юз фоиз келиши таъминланар эди. Сайловларда қатнашмаслик моҳият-эътибори билан сиёсий мухолифлик сифатида баҳоланарди. Аслида буни сайлов деб ҳам бўлмас эди. Негаки, сайловчилар танҳо битта номзод (партия раҳбари, колхозчи, сут соғувчи) учун овоз берардилар.

Ўзбекистон мустақилликка эришгачгина бутун дунё тан оладиган ҳақиқий демократик қадриятлар тикланди, озод халқимизнинг хоҳиш-иродасига асосан 1993 йил 28 декабр куни «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида», 1994 йил 5 май куни «Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар кенгашларига сайлов тўғрисида» ҳамда «Фуқаролар сайлов ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида»ги қонунлар қабул қилинди. Бу қонунларда сайлаш ва сайланиш ҳуқуқига эга бўлган ҳар бир фуқаронинг ёши, ҳуқуқ ва бурчлари аниқ кўрсатилган. Президентимиз И.Каримов Олий Мажлиснинг 15-сессиясида таъкидлаганидек, фуқароларимизнинг ўзлари фидокор, мамлакатимиз ривожи учун фидокор бўлган номзодларини танлаб оладилар.

Мамлакатимизда 1991 йили Президент сайлови, 1994 йили Олий Мажлисга сайлов биринчи марта муқобиллик, кўп партиявийлик асосида бўлиб ўтди. Худди ўша кунлари сайлов тизимининг демократик механизмлари фаол ишга тушиб кетди. Фуқароларимиз ўз келажакларини қуриш, давлат бошқарув органларини шакллантириш учун овоз бериш мақсадида фаоллик кўрсатишди.

Орадан саккиз йил ўтиб, мустақил Ўзбекистон ўз сайлов тизимига ва қонун билан ҳимояланган сайлов ҳуқуқларига эга бўлганидан фахрлансак арзийди. Мустақиллик шарофати туфайли Олий Мажлис томонидан «Ўзбекистон Республикаси референдуми ҳақида»ги, «Фуқаролар сайлов ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси тўғрисида»ги қонунлар қабул қлинди. Дарвоқе, кейинги қонун асосида 1998 йили республикамизда Марказий сайлов комиссияси ташкил этилди.

«Фуқароларнинг сайлов ҳуқуқи кафолатлари тўғрисида»ги Қонуннинг қабул қилиниши, Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясининг мақоми ҳамда ваколатлари алоҳида қонун билан мустаҳкамлангани, сиёсий партияларнинг сайловларга иштироки шароитидаги ҳуқуқий ҳолатлари аниқлаб берилгани, сайловчиларнинг ташаббускор гуруҳларига Олий Мажлис (парламент) депутатлигига ўз номзодларини кўрсатиш ҳуқуқи берилгани, сайловга тайёргарлик тадбирларида қатнашиш учун тенг ҳуқуқий ва молиявий имкониятлар яратилгани миллий сайлов қонунчилигидаги янги демократик жиҳатлар тарзида баҳоланди.

Ўзбекистон ўз мустақиллигига эришган дастлабки кунлариданоқ ҳуқуқий давлат қуриш учун пойдевор ташлай бошлади. Бу албатта, биринчи навбатда вакиллик ҳокимиятни шакллантиришга хизмат қиладиган сайлов ҳуқуқида ўз ифодасини топди. Шубҳасиз, Ўзбекистон Республикаси Конститутцияси ва халқаро андозаларга таяниб яратилган қонунлар мажмуаси сайловчиларнинг эркин овоз беришини таъминловчи ҳуқуқий кафолатларга айланди.

Конституцияда: «Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови, ҳокимиятнинг вакиллик органлари сайлови умумий, тенг, тўғридан тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади» деб белгиланган. Юқорида саналган демократик меъёрлар, шунингдек, эркин овоз бериш тамойиллари, сайловларнинг ошкоралиги сайловлар тўғрисидаги қонунларда янада ривожлантирилди, бу йўналишда катта ишлар амалга оширилди. Сайловлар тўғрисидаги янги қонунлар жаҳон тажрибаларини чуқур ўрганиш асосида ишлаб чиқилди, сайловлар жараёнини ташкил этиш соҳасидаги халқаро ҳуқуқ тамойиллари ва қоидаларини, хорижий мамлакатлардаги сайлов қонунчилигининг муҳим демократик меъёрларини ўзида мужассам этиб, сайлов ҳуқуқи соҳаси мутахассисларнинг юксак баҳоларига сазовор бўлди.

Сайловлар - давлатнинг шаклланиши ва тадрижий ривожидаги муҳим тарихий босқичдир. Эркин ва адолатли сайловлар фуқароларнинг ижтимоий-сиёсий онгини тараққий эттиришга хизмат қилади, уларга бевосита ёки эркинлик билан сайланган вакиллари орқали мамлакатни бошқаришда иштирок этиш имкониятини яратади.

Шу нуқтаи назардан, мукаммал сайлов қонунчилиги асосларининг мавжудлиги ғоятда муҳимдир. Шундай асосларга эга бўлинганда собиқ иттифоқ ҳудудида айни кунларда юз бериб турган сайловдан кейинги можаролар, қизғин баҳслар, намойишлар, сиёсий эҳтирослар ва найрангларнинг олди олинади.

«Умуман сўнгги пайтларда Ўзбекистонда даврийлик асосида эркин ва демократик сайловлар ҳамда референдумлар ўтказиб туриш учун барқарор ва замонавий конституцион-ҳуқуқий асос яратилди. Ўзбекистонда сайлов жараёнини бошқаришни ташкил этишга доир баъзи конституцион-ҳуқуқий ёндашувлар алоҳида диққатни тортади, уларни баъзи бир давлатларда конституцион ислоҳотлар ўтказиш тўғрисидаги таклифларнинг амалга оширилиши пайтида андоза қилиб олиш мумкин». Халқаро экспертлар томонидан бизнинг сайлов қонунларимизга берилган бу баҳонинг муҳимлигини қайд этиш билан бирга яна шуни мамнуният билан таъкидлашимиз керакки, Ўзбекистонда давр талаблари, халқнинг менталитетидан келиб чиққан ҳолда асосий демократик қадриятларни ҳаётга татбиқ этиш изчил давом этмоқда.

Ғайбулла САФАРОВ,
Қашқадарё вилоят ҳокимлиги адлия бошқармаси бошлиғи

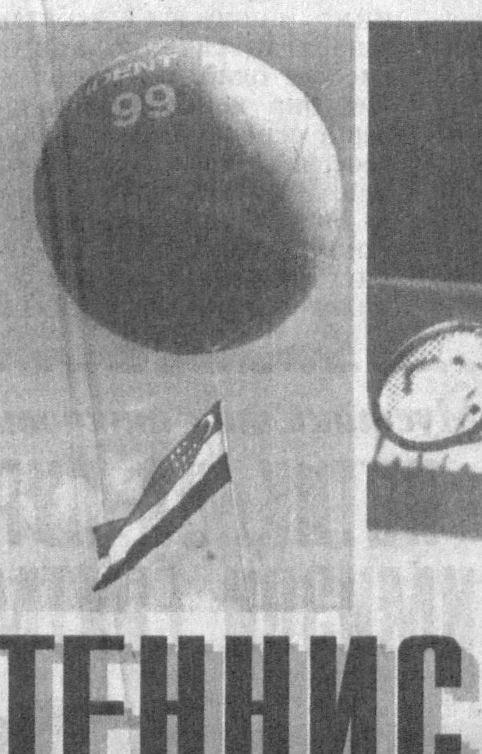

ТЕННИС ШОДИЁНАСИ

Халқаро миқёсдаги анжуманларни, мусобақаларни ўтказишнинг бир муҳим шарти бор: бундай учрашувлар ўтадиган юртда тинчлик ва барқарорлик таъминланган, барча зарур шарт-шароитлар муҳайё этилган бўлиши керак. Ўзбекистонда бундай талабларга ҳар жиҳатдан мос имкониятлар яратилган ва шу боисдан ҳам 11-18 сентябр кунлари пойтахтимизнинг «Юнусобод» спорт мажмуида бўлиб ўтган Президент кубоги учун навбатдаги анъанавий халқаро турнир бутун дунёдаги спорт мухлисларига қувонч бағишлади.

АТР-Тоur туркумига кирувчи энг йирик теннис мусобақалари йил давомида 34 мамлакатда 77 марта ўтказилади. Жумладан, бу туркум мусобақалар АҚШ, Германия, Франция, Италия каби йирик давлатларда бўлиб ўтади. Уларда жаҳоннинг теннис бўйича машҳур юлдузлари иштирок этишади. МДҲ мамлакатлари орасида фақат Россия ва Ўзбекистондагина ана шундай беллашувлар бўлади, холос. Тошкентдаги учрашувларни 100 миллионлаб томошабинлар кўриши ҳам бу йирик анжуманнинг юксак нуфузидан далолат беради.

13-сентябр куни «Юнусобод» спорт мажмуида ана шу нуфузли мусобақанинг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди. Теннис турнирини очиқ деб эълон қиларкан, Президентимиз Ислом Каримов Ўзбекистонда теннииснинг бундай шуҳрат қозонишига 1994 йили биринчи бор ўтказилган «Президент кубоги» пойдевор вазифасини ўтади, десам хато қилмайман, деди. Юртбошимиз Тошкент мусобақаларида иштирок этишга имкон топган теннис юлдузлари - россиялик Евгений Кафельников ва Марат Сафин, англиялик Грег Русецки, германиялик Николас Кифер, словакиялик Карл Кучера ва Ян Кросляк, франциялик Седрик Пиолин, швейцариялик Марк Россе, чехиялик Даниэл Вацек, арманистонлик Саркис Саркисян ва турнирнинг барча иштирокчиларини қизғин қутлаб, уларга омад, муваффақият тилади.

Бир ҳафта мобайнида қизғин курашлар остида давом этган учрашувлар кутилмаган натижаларга бой бўлди. Мазкур натижалар спортнинг бу тури бўйича мутахассисларни ҳам чинакам ҳайратга солди. Зеро, аксарият учрашувларда кутилганидай дунё теннис таснифида биринчи ўнликдан жой олган номдор теннисчилар эмас, балки аксинча, ёш, истеъдодли теннисчиларнинг қўли баланд келди. Мусобақаларнинг биринчи босқичидаёқ саккиз нафар машҳур юлдуздан беш нафари, хусусан, Г.Реседски (Англия), С.Пиолин (Франция), М.Сафин (Россия), К.Кучера ва Я.Кросляк (Словения) ракеткаларини ғилофига солишга мажбур бўлишди. Кейинги босқич эса бундан-да қизиқарли, шиддатли кечди, уларда кутилмаган натижалар ҳам қайд этилди. Жумладан, ушбу турнир ғолиби бўлади, деб тахмин қилинган, дунё теннис таснифида 2-ўринни эгаллаб турган Е.Кафельников чехиялик Д.Вацекка ютқазиб қўйди.

Тошкент турнири юксак маҳорат сирларини эгаллаб келаётган ёш истеъдодларни кашф этди. Саралаш баҳсларидан муваффақият билан чиқиб келиб, асосий босқичларда профессионалларга жиддий қаршилик кўрсатиб, тенгма-тенг ўйин кўрсатган Александр Швец, Георге Басте, Парадом Сричархон ва Иво Хойбергерлар ўйинлари томошабинларда ҳам, мутахассисларда ҳам чуқур таассурот қолдирди. Айниқса, швейцариялик Г.Бастининг финалгача етиб келгани чинакам шов-шувли воқеа бўлди. Айни шу ёш теннисчи мамлакатимиз биринчи ракеткаси Олег Огородовни мағлубиятга учратди. Яна бир вакилимиз Д.Томашевич эса теннис юлдузларидан Марк Россе зарбаларига дош беролмади. Шунга қарамай, ушбу халқаро турнир ўзбекистонлик теннисчилар учун катта маҳорат мактаби бўлганлигини алоҳида таъкидлаш жоиз. Гарчи якка тартибдаги учрашувларда ўзбекистонлик ракетка усталарининг омади келмаган бўлса-да, жуфтлик мусобақаларида ҳамюртимиз О.Огородов М.Россе билан биргаликда финалда америкалик М.Койл - швейцариялик Л.Манта жуфтлигини икки сетда 7:6, 7:6 ҳисобда енгиб, турнир ғолиби бўлди. Мазкур ғалаба юртимиз тенниси тарихидаги улкан ҳодисадир.

Якка тартибдаги мусобақаларда ғолиб чиққан германиялик Николас Кифер швейцариялик Георге Басти билан финал учрашувида чинакам юлдузга хос маҳорат намуналарини намойиш этди ва икки сетда 6:4, 6:2 ҳисобида рақибини таслим қилиб, Президент кубогини қўлга киритди. Халқаро турнир ғолиблари ва совриндорларини тақдирлаш маросимида Президентимиз Ислом Каримов иштирок этиб, мусобақа иштирокчиларини самимий қутлар экан, мазкур турнир юқори даражада ташкиллаштирилиб, кўтаринки руҳда ўтганини таъкидлади ва уни ўтказишда иштирок этган барча спортчилар, ташкилотчилар ва оммавий ахборот воситаси ходимларига миннатдорчилик билдирди.

Ҳа, осмони мусаффо юртга, бағрикенг халққа қувонч ва эзгу ҳаяжонлар улашувчи ана шундай анжуманлар жуда ярашади. Президент кубоги мусобақалари дунёдаги барча теннис мухлисларининг чинакам шодиёнасига айланди.

Аҳмад ОТАБОЕВ

Сайлов тараддуди

ФИДОКОРЛАР АНЖУМАНИ

Ўтган сешанба куни Фидокорлар миллий-демократик партияси Термиз шаҳар кенгашининг сайловолди конференцияси бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон ФМДПнинг сайловолди платформаси лойиҳаси, халқ депутатлари Термиз шаҳри кенгашига номзодлар кўрсатиш ва тасдиқлаш ҳамда ФМДП вилоят конференциясига делегатлар сайлаш масалалари муҳокама этилди.

Ушбу конференцияда иштирок этарканман, даставвал менда унинг баҳс-мунозаралар, тортишувлар қамровида ўтишига андак шубҳа бор эди. Аммо... Фидокорларнинг Термиз шаҳар кенгаши анжуманида ҳар бир кўрилган масалада сўзга чиққанлар ўз дилидаги гапларни баралла айтди.

Партия аъзоси, Термиз давлат университети иқтисодиёт ва тадбиркорлик бўйича проректори Эргаш Авазов партиянинг сайловолди ҳаракат дастури лойиҳаси юзасидан ўз фикри ва таклифларини холис айтди. Шунингдек, сўзга чиққан ФМДП аъзолари ва партияга хайрихоҳ юртдошларимиз ушбу сафда номуносиб аъзоларнинг бўлишига қатъий чек қўйиш зарурлиги ҳақида гапиришди. ***«Биз, ўз-ўзимизни холис, ҳаққоний танқид қилайлик. Токи бегоналар, яъни хориж матбуотида ҳасадлари хуруж қилаётган «демократ»лар, шунингдек, бошқа мухолиф партиялар бизда сўз эркинлигидан унумли фойдаланилаётганлигини билиб қўйишсин. Чунки ўз-ўзини танқид қилишда кўнгилларда ғубор бўлмайди. Ўзгаларнинг танқиди камдан-кам ҳолларда холис бўлади».*** (Конференция минбарида ана шундай очиқ фикрлар баён этилди).

ФМДП аъзоларидан халқ депутатлари Термиз шаҳар кенгаши ҳамда Фидокорлар партияси вилоят конференциясига делегатлар сайлаш масалалари ҳам конференцияда атрофлича муҳокама этилди.

- Ҳар қандай ҳолатда ҳам бўлажак сайловларни осойишта ва сохтагарчиликларсиз ўтказиш учун бор имкониятни ишга солишимиз зарур, - дея таъкидлади Фидокорлар миллий демократик партияси Сурхондарё вилоят кенгаши 1-котиби Нуриддин Абраев. - Вилоят марказида мавжуд 30 та округнинг ҳар биридан ўз номзодларимизни қўямиз. Сайлов бужайдари ибора билан айтганда, Алининг майдони. Халқнинг ихлоси, ишончига сазовор бўлган фуқаро албатта, соф ғалабага эришмоғи керак...

Шунингдек, конференция иштирокчилари қўшни Қирғизистон Республикаси Жанубида рўй бераётган террорчилик ҳаракатларини қоралаб, ўз муносабатларини билдирдилар.

Ўз мухбиримиз

Муносабат

ТИНЧЛИКНИ САҚЛАШ — ВИЖДОН ИШИ

Тинчлик ва соғлик эгизак тушунча. Шу боис бўлса керакки, кексаларимиз қачон дуога қўл очсалар, «Илоё, юртимиз тинч, танинг соғ, хонадонинг обод бўлсин» деб ният қиладилар. Айни пайтда ушбу муқаддас калима тенгдош ёру биродарларнинг ҳам оғзидан тушмайди. Ҳа, бу бизнинг тинчлик, эзгулик тантанасини ич-ичимиздан хоҳлашимиздан далолатдир.

Ўз қадрини англаган, осойишталикни асрашни билган халқ жуда кўп улуғ ишларга қодир. Мустақиллигимизнинг саккиз йиллиги нишонланган бир пайтда озод Ватанимизнинг турли бурчакларида амалга оширилган улуғ ишларни бир-бир хаёлдан ўтказиш завқлидир. Улардан қай бирини санаб, таърифига сўз айтайлик? Асакадаги «УзДЭУавто» заводиними ё Бухородаги улкан нефтни қайта ишлаш корхонасиними? Муборак чўлларидан газ ва нефт узатаётган Кўкдумалоқ конлари, Мурунтов олтин саралаш корхоналари, Шўртанда бунёд этилаётган улкан кимё корхонаси ва яна ўнлаб, юзлаб истиқлол шарофати билан иш бошлаган иншоотлар бугун мамлакатимиз қудратига қудрат, халқимиз дастурхонига, турмуш фаровонлигига катта ҳисса бўлиб қўшилаётир.

Булар - озодлик, ўз юртингга ўзинг эгалигинг қандай мўъжизаларга қодирлигини кўрсатувчи ёрқин мисоллар. Бироқ ана шундай ғурурга, ифтихорга тўлиб, осойишта меҳнат қилаётган пайтингда кимдир тинчлигингга раҳна солмоқчи бўлса, қалбинг ғаламисларга нисбатан беадад қаҳр-ғазабга тўларкан. Бизнинг шундай нурли, бахтли-тахтли кунларимизни кўролмовчилар, ҳасад кўзи билан боқувчилар 16 феврал воқеаларига қўл урдилар. Шунда тинчлик ва оройиш кунларимиз нечоғли азиз эканлигини яна бир бор ҳис қилдик. Оллоҳга шукр, истиқлолимиз душманлари ёвуз ниятларига етолмадилар.

Мана энди бир тўда қуролланган жангарилар Қирғизистон ҳудудига ўтиб, тинч аҳоли ҳаётига хавф солиб турибди. Бу яратиш ва бунёдкорлик завқи билан банд халқимизнинг оромини ҳам бузишдир. Чунки биз ўзбеклар қардошларимиз кулфатига, Ўрта Осиёда содир бўлаётган воқеа-ҳодисаларга бефарқ бўлолмаймиз. Террорчилар ортида қадим қардош ўлкаларнинг маърифий, демократик давлат қуриш йўлидаги ютуқларини кўролмаётган, бу ерда янги кескинлик ўчоғи вужудга келтиришга уринаётган кучлар борлиги барчага аён. Улар учун муҳими сувни лойқалатиш, ўтиш даври қийинчиликларидан тушкунликка тушган, фикри саёз, чаласавод ёшларни йўлдан оздириш ва ўз йўриғларига юргизиш. Шундай пайтда одамнинг қони қайнайди. Бу ғаламисларга қарата шундай дегимиз келади: «Элинг хўрланганда, тилинг буралганда, дининг топталганда қаёқда эдинг? Хайф-е, сендақа сохта ватанпарварларга!..»

Жиноятчиларнинг қилмишлари бутун минтақа халқларининг нафратига сабаб бўлмоқда. Жумладан, Қашқадарё вилояти кардиология диспансери ишчи-ходимлари ҳам яқинда бўлиб ўтган жамоа умумий йиғилишида бу борадаги ўз сўзларини, фикр-мулоҳазаларини айтдилар. Диспансер касаба уюшмаси қўмитаси раиси Ғулом Ражабов, реанимация бўлими ординатор врачи Дамира Яфаровалар йиғилишда гапириб, «Боткент тоғларидан туриб айюҳаннос солаётганлар, ортиқча чиранаётганлар учун нажот йўли йўқлигини, улар албатта халқнинг ва Ҳақнинг ғазабига дучор бўлишини» таъкидладилар.

Тинчлик ва соғлик эгизак тушунча. Буни биз шифокорлар айниқса, теран тушунамиз. Бу ҳақиқатни кўз қорачиғидек асраш зарурати ҳар биримизнинг зиммамиздаги масъулиятли вазифадир. Бугуннинг талаби, қалбимиз буюрган виждон иши ҳам шудир!

Собир РАҲИМОВ,
шифокор

Тинчлик - бебаҳо неъмат

«МАНИФЕСТ - 2000» ХОРАЗМДА

Халқаро ҳамжамият - ЮНЕСКОнинг қарорига мувофиқ ҳар йили эрта куз фаслида «Умумжаҳон тинчлик куни»ни нишонлаш анъанамизга айланмоқда. Халқаро байрамнинг бу йилги тадбири Тошкент, Самарқанд, Бухоро ва Хива шаҳарларида турли анжуман ва халқ сайллари тарзида ўтказилди.

Қадимий Хиванинг 2500 йиллиги тўйи сабаб юзага келган ажойиб байрам руҳи, карнай-сурнай садолари асори-атиқалар масканини ҳали тарк этганича йўқ. «Манифест-2000» шиори остида бу ерда нишонланган тинчлик байрами тўй-шодиёналарга, осойишта бунёдкорлик меҳнатига нисбатан одамлар қалбидаги туганмас чанқоқлик ва меҳр-муҳаббат туйғуларини яна бир бора намойиш этди.

Тадбирлар Маъмун академиясида ўтказилган «Дунё маданияти - Халқаро тинчлик учун» мавзуидаги илмий-амалий анжуман билан бошланди. Маълумингизким, мазкур фан ўчоғи 1997 йили минтақа ва бу ерда яшовчи халқларнинг тинч яратувчилик бобидаги улкан имкониятини ва салоҳиятини ўрганиш, бой тарихи, обидалари ва маданиятини илмий тадқиқ этиш мақсадида таъсис этилган. Конференция учун мазкур илм ўчоғининг танланиши воҳа аҳли дилини жунбушга солаётган тинчликсеварлик кайфиятини, орзу-умидларини ўрганиш соҳасидаги саъй-ҳаракатларга ҳам қанот бағишлади. Бу галги анжуман мазкур академия илмий ҳайъати раҳбари, Республика Олий Мажлиси депутати, академик Азимбой Саъдуллаев раислигида ўтди. Конференцияда республикамиз илмий жамоатчилиги намояндалари билан бирга қатор хориж, шунингдек, ЮНЕСКОнинг Ўзбекистондаги доимий ваколатхонаси ходимлари ҳам иштирок этдилар. Тинчлик ва тараққиёт масалаларига оид қатор қизиқарли маърузалар тингланди.

Тинчлик байрамининг узоқ-яқиндан ташриф буюрган меҳмонлари бус-бутун ҳолида ардоқлаб, сақланаётган кўҳна шаҳарнинг тарихий, меъморий ва маданий ёдгорликлари, кўча ва майдонлари билан танишдилар.

Куннинг иккинчи ярмида азим шаҳардаги энг кўркам ва салобатли бино «Калта Минор» (устки қисмининг айланаси 29, диаметри 26 метрга тенг) устидан бутун шаҳар бўйлаб карнай, сурнай, дўмбира садолари таралди. Қадимий шаҳарнинг машҳур «Ота дарвозаси»дан бошланувчи марказий кўчасига байрамнинг минг-мингларча иштирокчилари оқиб келдилар. Болалар ва халқ талантлари бадиий ҳаваскорлик тўгараклари қатнашчиларининг тинчлик, тотувлик, озодлик ва ҳур меҳнат ҳақидаги қўшиқ ва рақслари ҳаммани ўзига ром этди. Тинч, осойишта турмушга бўлган қатъий истак ва хайрихоҳлик туйғулари «Манифест - 2000»да иштирок этган мингларча кишининг имзоларида ёрқин акс этди. Бу ерда шаҳар ҳунармандчилик корхоналари, касб-ҳунар даргоҳлари ва боғчалардаги ҳаваскорлик тўгаракларида тайёрланган ранг-баранг буюмлар, қўғирчоқлар, бадиий совға намуналари ва ихчам кийим-кечаклар кўргазмаси ҳам ташкил этилди.

Байрамнинг асосий томошалари шаҳарнинг «Кўҳна арк» мажмуи майдонида бўлиб ўтди. Катта концерт дастури намойиш этилди.

Байрамнинг чет эллик меҳмонлари ва ЮНЕСКО фаолиятига алоқадор ташкилотлар вакилларининг фикрлари билан қизиқдик: «Мамлакатингиздаги ажойиб байрам манзараси ва халқингизнинг ер юзида мустаҳкам тинчлик, тотувлик, осойишталик ва қардошларча ҳамкорликка бўлган улкан интилиши, ихлоси ва ишончини кўрдик», дейишди улар.

Абдулла СОБИРОВ,
«Инсон ва қонун» мухбири

Сарҳисоб

САНАЦИЯ-ИМКОНИЯТМИ?

Ғалвир сувдан кўтарилаяпти, демак...

3-бет

«Туркистон» хўжалиги Самарқанд вилоятида биринчилардан бўлиб пахта тайёрлаш режасини бажарган йиллар кўп бўлган. Вилоятда сармоядор хўжаликлар тилга олинса, «Туркистон» ҳам четда қолмасди. Нарпай туманининг фахри эди, ўшанда.

Кейинги йилларда хўжалик мавқеини йўқотиб, иқтисодий таназзулга учради. Режа-шартномалари бажарилиши ярим йўлда қолиб кета бошлади. Республика Вазирлар Маҳкамаси қолоқ хўжаликларга қулай иқтисодий шароит яратиш мақсадида «Қишлоқ хўжалиги корхоналарини санация қилиш чора-тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилди. Мазкур хўжалик қарор қабул қилинган дастлабки йилда санацияга тушди. Бу йил хўжалик санациянинг иккинчи йилини бошдан кечирмоқда. Хўш, аҳвол қандай кечмоқда?

Хўжалик раҳбари Холмурод РАЗЗОҚОВ мухбиримизга бу ҳақда қуйидагиларни гапириб берди:

Мустақиллик иншоотлари

ИСТИҚЛОЛ НУРИ ЮЗИМИЗНИ ЁРИТМОҚДА

Бундан бир неча кун олдин истиқлол тўйини тантанали нишонлаган халқимиз саккиз йил орасида иқтисодий ва сиёсий жабҳаларда эришган ютуқларини ва маънавий баркамолликларини ойнаи жаҳон орқали жаҳоннинг турли мамлакатларига намойиш қилди. Чет элликлар мустақиллик ўзбек элига нималар бераётганини телевизор орқали кўраётган бўлсалар, мен шу эркин юртнинг бир эркин фарзанди сифатида ўз кўзим билан кўриб, юракдан ҳис қилиб фахрланаман.

Юртбошимиз Ислом Каримов Олий Мажлиснинг охирги XV сессиясида сўзлаган нутқларида «Бугун юртимизда демократик, фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий давлатнинг мустаҳкам пойдевори қурилмоқда, кўпукладли, барқарор ривожланаётган бозор иқтисоди асослари шаклланмоқда» деб айтдилар. Бу ҳақ гап. Мен 1989 йил 2 мартда Фарғона вилоятининг Қўқон шаҳрида ҳокимликнинг 54-Р қарори асосида «Шодлик» фирмасини ташкил қилган эдим. Дастлабки пайтда биз пойафзаллар тикиш ва уни таъмирлаш билан шуғулланардик. Пойафзалларга хом ашё топишда ва ишни ташкил этиш жараёнида бир қатор қийинчиликларга, айниқса, бюрократик тўсиқларга дуч келиб турардик. Ўн-ўн беш дақиқада бажариладиган ҳисоб-китоб ишларимизни бажариб бериш учун банк ходимлари бизларни ҳафталаб югуртирарди, ишлаб чиқарган маҳсулотимизни бозорларда эркин сотолмасдик. Бир биз эмас, шаҳардаги бошқа тадбиркорлар ҳам тез-тез турли тўсиқларга дуч келарди. Ҳозир тадбиркорларга муносабат мутлақо бошқача. Юртбошимиз тадбиркорлар тўғрисида махсус фармон ва қарорлар чиқариб, бизларга тўла эркинлик яратиб берди. Шундан сўнг бизлар бажараётган тижорат ишларимизнинг мундарижаси бирмунча кенгайди. Унинг ишлаб чиқариш қудрати ошди.

Ҳаммамизга маълум, ҳурматли юртбошимизнинг ташаббус ва ишбилармонликлари туфайли юртимизнинг турли бурчакларида қудратли қўшма корхоналар вужудга келаётир. Шулардан бири Асакадаги «ЎзДЭУ» автомобилсозлик қўшма корхонаси 1996 йилда ишга тушди. Бу тараққиётимизнинг бир тимсоли, фуқароларимизнинг қувонч манбаи бўлди, десам хато қилмайман. Бугун кўчаларимизни тўлдириб юрган ўз заводимизда ишлаб чиқарилаётган «Нексия», «Тико», «Дамас» машиналарини кўриб ким қувонмайди, дейсиз? Тўкин-сочин яшаётган халқимизнинг машинага нисбатан ошаётган талабларини ҳисобга олиб, биз Қўқонда яна бир корхона-машиналарга хизмат кўрсатувчи «Автосервис» корхонасини очдик.

Бизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг беш турига давлат сертификати берилди. Ҳозир корхонамизда ишчилар сони 120 кишидан ошди. Ўнлаб ёш кадрларни ўзимизда ва турли юртларда ўқиттириб, малакали мутахассислар етиштирдик. Ишчиларимиз бугун кечадагидек оддий ишчи эмас, малакали мутахассис ҳам. Бундан икки йил муқаддам битказилиб, ишга тушган автосалонимиз бугунги кунда ҳар ойда миллионлаб сўм фойда келтирмоқда, десам муболаға эмас. Бу корхонада «ЎзДЭУ» автомашиналарига эҳтиёт қисмларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйганмиз. Мутахассис усталаримиз машиналарни таъмирлаш бўйича барча турдаги хизматларни бажарадилар. Ҳар куни юзлаб ҳайдовчилар корхонамизга кириб, жаҳон андозаларига жавоб берадиган энг охирги асбоб-анжомлар воситасида транспортларини сифатли ремонтдан чиқариб хурсанд бўлиб кетадилар. Ҳар бир мутахассисимиз меҳмонларга шартнома асосида келишилган нархларда беминнат хизмат кўрсатадилар. Бундан ташқари корхонамиз ташкил топган давридан бошлаб, яъни 2 йил орасида аҳолига мингдан ортиқроқ янги ишлаб чиқилган автомашинани кафолати билан сотди. Барча харидорлар хурсанд. Биздан сотиб олган машинасидан шикоят қилиб келган бирор харидорни учратганимиз йўқ ҳали.

Хизмат билан келган кишилар буюртма ишларини бажартириб кетгунига қадар зерикиб қолмасликлари учун корхона қошида маънавият ва маърифат маркази ташкил қилганмиз. Дам олиш хоналарида меҳмонларнинг маданий ҳордиқ чиқаришлари учун ҳамма шароит муҳайё этилган. Умумий овқатланиш шаҳобчасида турли хил миллий таомлар пиширилади, савдо шаҳобчаларимизда эса автомашиналар учун барча эҳтиёт қисмлар мавжуд.

Президентимизнинг «Савоб ишни ҳар ким, ҳар куни қилиши керак» деган гапларини дилда сақлаб, фирмамизнинг соф даромади ҳисобидан шаҳардаги катта мактаблардан бирини коммуникация-қурилиш ишларини сифатли қуриб, битириб, ўқувчиларга совға қилдик. Шаҳар касалхонасининг бир бўлимини чиройли безаклар билан миллий анъаналар асосида жорий ремонтдан чиқариб бердик, бир нечта кам таъминланган оилаларга хайрия қилдик, 7 ногиронга етти дона ногиронлар аравачасини олиб бердик.

Келажакда қиладиган ишларимиз, режаларимиз кўп. Корхоналаримизни янада кенгайтириш ниятимиз бор. Ўз маблағимиз билан шаҳримиз ёшларига битта чиройли мактаб қуриб бериш орзусидамиз. Мустақиллик туфайли чет элларга ўқишга жўнатилаётган иқтидорли ёшларга моддий ёрдам кўрсатиш қўлимиздан келади.

Жамоамизнинг бугунги кундаги бирдан бир орзуси - хусусий корхонамизни дунё бозоридан ўз ўрнини топа оладиган автомобил қисмларини ишлаб чиқарувчи қудратли корхонага айлантириш. Ана шу мақсадларимизни амалга ошириш учун ҳозирдан бошлаб ўнлаб-юзлаб билимли, малакали ёш кадрларни тайёрлаяпмиз.

- Хуллас, бир сўз билан айтганда, - деган эди Президентимиз Олий Мажлиснинг XV сессиясида, - янгиланиш, ислоҳотлар жараёни амалда турмушимизнинг барча сиёсий, иқтисодий, ижтимоий-маънавий соҳалари, жамият ва давлат қурилиши соҳаларини қамраб олмоқда.

Ҳа, истиқлол йилларида ишлаб чиқариш билан бирга ўзимиз ҳам ўзгараяпмиз, дунё қарашимиз ва меҳнатга муносабатларимиз ҳам ўзгараяпти. Буларнинг ҳаммаси яхшиликдан нишона.

Султонхон АҲРОРХЎЖАЕВ,
Фарғона вилояти Қўқон шаҳар «Шодлик» хусусий фирмаси раҳбари

Осойишталигимиз посбонлари

ЖИНОЯТЧИЛИККА ҚАРШИ КУРАШ - БОШ ВАЗИФАМИЗ

Эркинжон Муродов ҳозир айни қирчиллама 42 ёшда. Тўрт нафар фарзанди бор. Маълумоти олий, 1980 йили Тошкент халқ хўжалиги институтининг бухгалтер-иқтисодчилик факультетини, 1993 йилда эса Тошкент юридик институтининг ҳуқуқшунослик бўлимини тугатган. Иш фаолиятини 1983 йилдан Денов шаҳар ички ишлар бўлимида бошлаган эди. Мана, 16 йилдирки, доимо ҳушёрлик талаб этадиган, жиноят содир этилган жойга кечасию кундузи уйқу билмай чопадиган, халқ орасида бўлишни талаб қиладиган ана шу постда. Ўтган йил декабр ойидан бошлаб Э.Муродов ўзи хатосиз ишлаб келаётган Денов шаҳар ички ишлар бўлимига бошлиқ этиб тайинланган. Ҳозир ана шу шарафли вазифада садоқатли меҳнат қилаяпти. У «Милиция аълочиси» ва бир қатор фахрий ёрлиқлар, қимматбаҳо совғалар билан мукофотланган.

- Эркин ака, дастлабки касбингиз бухгалтер-иқтисодчи экан, нима учун айнан ички ишлар бўлимида ишлашни хоҳладингиз?

- Нима десам экан. Биласизми, дадамлар шу соҳада 36 йил хайфсансиз ишлаб, шу жойдан нафақага чиқиб олдилар. Дадамни ҳалол меҳнатлари учунми ҳамма ҳурмат қилади. Қайси хонадонга бош суқсалар, иззат-икром билан уй тўрига таклиф қилишади. Халқнинг дадамга нисбатан ҳурмат-эҳтиромини кўриб, мен ҳам отам изидан кетаман, деб қатъий қарорга келдим. Қандай ишлаётганим ўзингизга маълум, халқ эъзозидаман, десам хато қилмасам керак. Албатта, битта-яримта ёмон кўз билан қаровчилар ҳам топилади. Касбимиз халқ тинчлиги, осойишталигини сақлаш экан, тартибни бузувчиларни сўзсиз яхшиликка, интизомни бузмасликка чақирамиз. Жуда ошириб юборганларга қонуний жазони берамиз. Беш панжа баробар эмас, дейдилар-ку, буни баъзилар тушунса, айримлари тавбасига таянмай, бизларга олайиб қарашади. Оллоҳга шукр айтишимиз лозим. Мана, заминимизга бундан 8 йил муқаддам кулиб боққан истиқлол қуёши бугунги кунда юртимизнинг барча соҳаларига саховат нурини сочаётир. Истиқлол туфайли ҳаётимиз тўкин-сочинликка юз тутиб, халқнинг турмуш тарзи ҳам тубдан ўзгариб бораяпти. Ўзлари яшаётган ҳаёт муҳитига қараб, кишиларимизнинг маънавий дунёси, дунёқараши ҳам ўзгариши лозим. Ўзгараяпти. Бугунги эркин ҳаётнинг маъносини тушунаётган яхшилар кўпайяпти. Аммо минг афсуски, ҳамон ўзлигини таний олмаётган, ўз тарихий маданиятини билмайдиган ўғри-муттаҳамлар, жиноятчилар ҳам тез-тез учраб, ширин, чиройли ҳаётимизга доғ тушираяптилар.

- Тўғри айтдингиз, ҳар хил кўринишдаги бундай безорилар кўп жойларда, шаҳар ва қишлоқларимиздаги аҳолини ташвишга солмоқда. Бунинг олдини олиш учун бўлимда қандай ишлар олиб бораяпсизлар?

- Аввало, шуни тан олишим лозимки, содир этилаётган ҳар бир янги жиноят - бу бизнинг камчилигимиз. Чунки бизлар жиноятнинг олдини олиш учун ҳам ҳаракат қилишимиз лозим. Қилинган жиноятни эса вақтида очиш, аниқлаш, жиноятчига қилмишига яраша жазо чораларини тайинлаш ҳам бош масала. Бу соҳада суст ишлаяпмиз десам, бўлимдаги ходимларни, нозиру халқ посбонларининг амалга ошираётган ишларини, захмату ташвишларини менсимаган бўламан. Ҳукуматимизнинг аҳоли тинчлигини таъминлаш борасида чиқарган қатор қарорлари ижросини таъминлашга интилаётган ходимларимиз бу соҳада кўпгина яхши ишларни амалга ошираяптилар. Бўлимнинг шахсий таркиб бўйича ўринбосари, жиноят-қидирув, жиноятнинг олдини олиш, ёшлар билан ишлаш бўлими бошлиқлари ва участка нозирлари тез-тез аҳоли орасида бўладилар, қонун ва қонунчилик, ҳуқуқ ва бурчлари тўғрисида суҳбатлар уюштирадилар. Ўзларининг ҳақ-ҳуқуқларини таниб олган юртдошларимиз, жамоа хўжалик ишчилари, маҳаллалар аҳолиси тўкин-сочин, тинч-хотиржам яшаш ўзларига боғлиқ эканини аста-аста тушуниб етаяптилар. Маҳаллаларда ташкил қилинган маҳалла посбонлари жамоа кенгашлари билан ҳамкорликда ва шу ердаги ички ишлар бўлимларининг нозирлари атрофига жипслашган ҳолда иш олиб бориб, аҳолининг хотиржам яшашини таъминлашга ҳаракат қилаётирлар, ҳақ-ҳуқуқини таниётган халқимиз ҳам ўз мол-мулкларини кўз қорачиғидай асрашга ҳаракат қилишга одатланаяптилар. Жиноят содир бўлмасдан туриб унинг олдини олиш - бу жиноятчиликни камайтириш йўли деб тушунган ходимларимизнинг тарғибот ва ташвиқотлари самарасими, бугун барча деновликлар «Ўзингга эҳтиёт бўл - қўшнингни ўғри тутма» деган мақолни яхши билиб олганлар.

Шу йилнинг 8 ойи мобайнида ички ишлар бўлими ходимлари жиноятнинг олдини олиш, жиноятчиликка қарши кураш, содир этилган жиноятларни ўз вақтида очиш ишлари юзасидан «Тозалаш», «Арсенал», «Қора дори-99», «Орият» каби бир қатор тадбирларни уюштириб, қатор жиноятларни очдилар. Шу йил феврал ойида 5 кишидан иборат бўлган жиноий гуруҳ қўлга олинди. Булар Денов туманининг С.Раҳимов жамоа хўжалигида яшовчи Хурсан Товшаров, Неъматулла Товшаров, шаҳарлик Тўлқин Шералиев, Шакарқамиш жамоасида яшовчи Ботир Шералиев билан Зокир Шералиевлар. Инсонийлик фазилатларини йўқотган бу юзсизлар 6 марта оғир жиноят содир қилганлар. Бу гуруҳ аъзолари ҳеч жойда ишламасдан туман ҳудудида мунтазам равишда мол ўғирлаб, сотиш билан шуғулланганлар.

Шуниси ажабланарлики, кейинги пайтларда яхшигина лавозимларда ишлаётган, ўзига тинч, обрў-эътиборли шахслар ҳам уялмай-нетмай ўғирликка аралашиб қолаяптилар. Денов тумани ҳокимиятида ишловчи биринчи тоифадаги мутахассис Тўра Сафаров «Ўзбекистон» жамоа хўжалигига ғалла ўрими пайтида масъул этиб юборилган эди. У бу ерда тартиб ўрнатиш ўрнига Абдуғани Эсанов деган шахс билан тил бириктириб, 1680 килограмм буғдойни ўғирлаган. Улар жиноят устида милиция подполковниги Ё.Мамадмуродов томонидан тузилган тезкор гуруҳ орқали қўлга олинди. Иш давомида ажабланадиган ҳолатлар кўп учрар экан. Шу йил шаҳарнинг Навоий кўчасида яшовчи Саида Тўрақулова деган аёлни кимдир уйида ўлдириб, эшикни ташқаридан қулфлаб кетибди. Изландик, жиноятни очишга шошилдик. Бу иш бўйича шахсан ўзим қидирув олиб бордим. Қотил 28 йил қамоқ жазосини ўтаб келган ва Саида билан ноқонуний равишда яшаётган Мамаджон Умрзоқов экан. Кўрдингизми, одамларимиз қанчалик содда. Марҳума бу қотилнинг кимлигини билатуриб, ўз уйига қабул қилганига нима дейсиз?

- Сиз ишлаётган Денов шаҳри ва туманида нашавандлик, қора дорига қарши кураш қандай? Бу соҳада нима ишлар қилаяпсизлар?

- Ростини айтсам, сиз сўраган бу масалада кўп ишлар қилаяпмиз. Лекин барибир оз. Жойимиз қўшни республика билан чегарадош бўлгани учун ҳам ташвишимиз кўп. Аҳоли орасида ҳам қонунбузарлар пайдо бўлиб турибди. Юқорида айтдим. Жиноятчиликка қарши курашда асосий эътиборни гиёҳвандликни йўқотишга қаратиб, йил давомида бир неча бор «Қорадори-99» тадбирини ўтказдик. Натижада озми-кўпми, ютуқларни қўлга киритдик. 1998 йилда 15 та ҳолат аниқланган бўлса, бу йил 8 ой орасида 39 та жиноий ҳолат аниқланди. 16 нафар гиёҳванд воситаларини ноқонуний равишда сақловчи ва ўтказувчи, 19 нафар гиёҳванд воситаларини сотиш билан шуғулланувчи, 4 нафар таркибида гиёҳванд воситаси бўлган экинни экиб, ўстирувчи жиноятчиларни қўлга олдик. Шу иш юзасидан 49 киши жиноий жавобгарликка тортилди, булардан 2 нафари хотин-қизлар. Аниқланган бу жиноятлар бўйича 9 кг. 410 грамм гиёҳванд воситалари мусодара қилинди.

Яқинда деновлик Ҳабибулла Исмоилов 09-03 СДВ давлат белгисидаги «Москвич-412» машинаси салонининг олдинги ўриндиғи тагига уч ярим килограммга яқин «Опий» гиёҳвандлик воситасини яшириб олиб кетаётган экан.

Умуман олганда, жиноят туманда ўтган йилдагига нисбатан бироз камайди. Аммо бу оз. Биз жиноятнинг олдини олиш, уни очиш бўйича жиноят-қидирув ишларимизни янада юқори поғонага кўтаришимиз, ҳозиргидан ҳам жиддийроқ ишлашимиз лозим. Бунинг учун бўлимда барча имконият бор.

- Суҳбатингиз учун раҳмат. Жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши кураш соҳасида олиб бораётган ишларингизга омад тилайман.

Суҳбатдош: Аҳлиддин НУРАЛИЕВ, «Инсон ва қонун» мухбири

Мутахассис минбари

ТИЛСИЗ ЁВДАН САҚЛАНИНГ!

Мунтазам равишда олиб борилаётган тушунтиришларга қарамай, айрим юртдошларимиз ёнғин хавфсизлиги қоидаларига амал қилиш ишига лоқайд қараяптилар. Ҳамкасбларимиз шу мавзуда яққол мисоллар билан ўз хулосаларини матбуот нашрларида эълон қилиб келмоқдалар. Яна бир янги мисол. Шу йилнинг 24 августида Сариосиё тумани Г.Хидиров номли жамоа хўжалиги Газарак қишлоғида яшовчи Абдусаид Ҳалимовнинг ижарага олган боғида фалокат содир бўлди. Унинг асосий айбдори жабрланувчининг ўзи А.Халимовнинг ижарага олган дала боғида хасу хашаклар билан ёпиб олган омонат чайласи бўлган. Ана шу чайлада икки нафар норасида (Абдусаид аканинг беш яшар ўғли Муҳриддин ва беш яшар невараси Ақлиддинлар) қаровсиз қолиб кетадилар. Иккала гўдакнинг гугурт билан ўйнаши оқибатида чайладан ёнғин чиқади ва икки норасиданинг умрига зомин бўлади.

Жорий йилнинг ўтган саккиз ойи мобайнида Сурхондарё вилоятида 540 та ёнғин содир бўлди ва оқибатда катта миқдорда зиён кўрилди. Дейлик, ёниб кул бўлган бойлик, мол-мулк топилар. Аммо бевақт хазон бўлган инсон ҳаётини тиклаб бўладими? Юқоридаги каби кўнгилсиз ҳолатлар етти нафар инсоннинг фожиали ўлимига сабаб бўлди. Содир бўлган ёнғин ҳолатлари ўрганилганда улардан 3 таси қасддан ўт қўйиш, 10 таси технологик жараёнларнинг бузилиши, 141 таси электр ускуналар ва жиҳозлар носозлиги, 105 таси иситиш печларидан нотўғри фойдаланиш, 143 таси оловдан эҳтиётсизлик билан фойдаланиш ва 112 таси гўдак болаларни қаровсиз, назоратсиз қолдириб кетиш оқибатида юзага чиққанлиги маълум бўлди.

Мана, мамлакатимиз деҳқонлари ҳаётидаги мавсум - пахта терими бошланди. Далаларда, хирмон жойга яқин пайкалларда ҳашарчи-талабалар, ўспирин болалару теримчи қизлар оловдан эҳтиёткорлик билан фойдаланишлари лозим. Сизу биздан эса ҳамиша ҳушёрлик, зийраклик талаб этилади. Халқимизда «Кўзингни чиқмасдан қўригин» деган доно нақл бор. Биргина кашанданинг сигарет қолдиғини дуч келган жойга эътиборсиз ташлаб кетиши ёки трактор тутун чиқаргичининг носозлиги ёнғинга сабаб бўлиши мумкин.

Дейдиларки, «Ўт балоси, сув балоси ва туҳмат балосидан асрасин!» Келинглар, уй-жойимиз, мол-мулкимиз, ҳосилимизни ва ширин жонимизни тилсиз ёв - ёнғиндан асрайлик. Ахир, ўзини асраганни худо асрайди, дейдилар-ку.

Асқар НОМОЗОВ, Сурхондарё вилоят ИИБ Ёнғиндан сақлаш бўлимининг катта муҳандиси, ички хизмат лейтенанти

ТУЯНИ ЮТАМАН ДЕБ...

Мамлакатимиз мустақилликка эришиб, республикамиз иқтисодиёти бозор шароитига ўтиши билан ўзаро муносабатларда, оммавий ахборот воситаларида «тадбиркор», «ишбилармон», «фермер» каби сўзлар тез-тез қўллана бошлаган эди. Эндиликда эса ишлаб чиқаришни ўзининг ноёб қобилият ва фаоллиги билан эл назарига тушган инсонларсиз тасаввур эта олмаймиз. Юқоридагидай атамаларга муносиб кишилар қишлоқ ва шаҳарларда мустақил мулкдорлар синфини ташкил этади.

Аслини олганда фақат ўқиб-ўрганиш ёки тажриба орттириш билангина тадбиркор бўлиш қийин. Табиат томонидан шундай инсонларга инъом этилган синчковлик, тезкорлик, талабчанлик ва бағрикенгликдай фазилатлар эгаси эркин меҳнат қилиш шарофати юзага келтирилган давлатларда жуда қадрланиб келинади. Истиқлол шарофати билан Ўзбекистонимизда ҳам тадбиркорлар учун барча ижтимоий, ҳуқуқий шарт-шароитлар яратиб қўйилган, уларнинг манфаатлари қонун йўли билан тўла кафолатланган. Тадбиркорларнинг республикамиз иқтисодиёти ривожига қўшаётган ҳиссаси салмоқли, бу соҳанинг ҳар жиҳатдан равнақ топишида давлатимиз бош-қош.

Республикамизнинг барча ҳудудларидаги каби Жиззах вилоятининг Фориш туманида ҳам эл назарига тушган фермерлар, ишбилармонлар талай. Улар мавжуд қонун-қоидалардан оқилона фойдаланишиб, ўз имкониятлари доираларини тобора кенгайтириб, ҳам бойликларига бойлик қўшиб, ҳам эл дастурхонини бойитиб келишаётир. Айни пайтда тадбиркор деган атамани ўзининг қилвир ишларига бир ниқоб қилиб олганлар ҳам йўқ эмас. Бундайларнинг нияти фойда келтирадиган бирор-бир соҳада иш очиб, ўзини ҳам, бошқаларни ҳам иш билан таъминлаб, қолаверса, янги корхоналар очиб, халққа керакли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш эмас. Балки «олма пиш, оғзимга туш» қабилида, катта ваъдалар бериб, фирма очиб олиб, ғайриқонуний йўллар билан пул топиш, холос. Келинг, яхшиси улардан бири билан яқинроқ танишайлик.

Форишда «Алпомиш» номли ишлаб чиқариш савдо фирмаси ташкил этилганда, унинг низомига кўзи тушганлар анча хурсанд бўлган, албатта. Туман ҳокимининг 1994 йил 7 февралдаги 42-сон қарори билан рўйхатга олинган мазкур низомга кўра фирманинг асосий фаолияти қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш, ҳамдўстлик мамлакатларидан бартер бўйича камёб халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарадиган жиҳозлар олиб келишга қаратилиши керак эди. Ҳа, керак эди! Бироқ бу мақсадлар ҳаммаси қоғозда қолиб кетган.

Фирма фаолиятини 1994 йил 2-чорагида бошлаган. 1996 йили Республика Бизнес фонди билан шартнома тузилиб, 50 минг сўм миқдорида қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган асбоб-ускуналар, дастгоҳлар олиш мақсадида 25 фоизли кредит маблағи олган. Тўғри, бу кредит маблағига фирма Тошкент шаҳридаги «Бўрон» савдо фирмасидан 14 турдаги асбоб-ускуналар, «Тико» автомашинаси, яна бешта ташкилотдан хом ашё маҳсулотлари олган. Олинган нарсалар кирим қилинади. Ва шу билан фирманинг ҳафсаласи ҳам тугайди, ҳисоб. Қарзга олиб келинган дастгоҳлар ўрнатилиб, ишга туширилмасдан, ҳозиргача яроқсиз ҳолда ётибди.

Халқимизда: «Пул топгунча ҳисоб топ», деган нақл бор. Вақтида ҳисоб-китобини қилиб бормаган одам, бутун бир фирма тугул, ҳатто ўз оиласининг турмушини ҳам бошқаролмай қолиши ҳеч гап эмас. «Алпомиш» фирмасининг раҳбари Ортиқбой Ўрозовнинг иш юритишини кузатган киши беихтиёр ёқасини ушлайди. Бир мисол: 3876581 сўмлик хом ашё материаллари, товарлар қолдиғи на чиқим қилингани, на бировга берилгани ёки сотилгани ҳақида шартнома ҳам, тегишли ҳужжатлар ҳам йўқ. Қизиғи шундаки, «Алпомиш» фирмаси текширилган кунларда ҳам, ундан кейин ҳам фирма бошлиғи О.Ўрозовнинг ўзини топишнинг иложи бўлмабди. Шундайларга айтсалар керакда «Туяни ютиб юборки, думи кўринмасин» деб. Текшириш чоғида 1997 йил 1 январи фирма ҳисоботида қайд этилган, қоракўл теридан тайёрланган жами 2888430 сўмлик 100 дона аёллар пальтоси кимга сотилгани ёки айрибошлангани номаълум. Бу маҳсулотнинг пули келиб тушмаган, чиқими ҳақида асосли маълумот ёки сотиш тўғрисида бирор-бир ташкилот билан шартнома йўқ. Бизнес фонддан олинган кредит график бўйича тегишли фоизи билан қайтарилмаган. Фирманинг ҳозирги кунгача муддати ўтган қарзлари 2400000 сўмни, фоизлари 4175500 сўмни, кечиккан кунлар учун пенияси 630000 сўмни ташкил этади. Боз устига давлат бюджетидан ҳам фирма 460867 сўм, бошқа тўловлардан эса 71000 сўм қарз...

Бир сўз билан айтганда, фирманинг номини ўзгартириб - «Алпомиш»ни «Қарздор» деб алмаштирса ҳам бўлаверади. Бизнинг назаримизда, фирмани ташкил этганда «тадбиркор» Ортиқбой Ўрозов нақд туяни ютиб юборишга чоғланган чамаси. Бироқ туя туя-да, думи кўриниб қолди. Энди О.Ўрозов тегишли жазосини олиши муқаррар.

Фақат бир нарсага жуда ачинасан киши: иш қиламан, корхона очаман, деган одамга барча шарт-шароитлар яратилган, керакли маблағ, кредит берилган бир пайтда бундай ишончни суиистеъмол қилиш бориб турган нонкўрликдир. Тадбиркор, деган қутлуғ номга доғ туширадиган О.Ўрозовдай масъулиятсиз, ишбилмас жиғилдон қуллари тараққиётимизга тўсиқ бўлишдан бошқага ярамайди. Улар, шубҳасиз, эл эътиборидан тушиб, ўзлари дон сепган қопқонга илинадилар.

Фарҳод ҚУЛМАТОВ, Фориш туман прокурори, адлия маслаҳатчиси

ҲУҚУҚИЙ ИСЛОҲОТЛАРГА УЙҒУН

Бугунги кунда серқуёш диёримизнинг ҳар бир шаҳар, қишлоқларида, корхона-ю ташкилотларда улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда. Жумладан, Сирдарё вилояти адлия органларида ҳам замонавий кўркам биноларда, жаҳон талаблари даражасидаги техникалар билан аҳолига ҳуқуқий хизмат кўрсатиш амалга оширилмоқда. Бундай ижобий натижаларга эришмоқ учун олти йил муқаддам пухта замин ҳозирланган, яъни Республика Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг фаолиятини такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармонида қилинажак ишларнинг барчаси аниқ баён этилганди.

Мазкур Фармоннинг 6-қисмида судлар, нотариал идоралар, ФҲДЁ органларини ва адвокатларнинг ҳуқуқий маслаҳатхоналарини янги, замонавий бинолар, транспорт воситалари ҳамда ташкилий техника билан таъминлаш хусусида батафсил тўхталиб ўтилганди. 1994 йилда Сирдарё вилоят суди биносини таъмирлаш ишлари бошлаб юборилди. Бинога шарқ меъморчилиги анъаналарига мос шакллар берилди. Ховос, Гулистон туман судлари янги таъмирдан чиқарилган биноларга кўчирилди. Оқ олтин ҳамда Сайхунобод туман судлари учун икки қаватли янги иншоотлар барпо этилиб, фойдаланишга топширилди. Шунингдек, Меҳнатобод туманида айни пайтда суд биноси қурилиши жадал давом этмоқда, Ширин шаҳар Суд биноси ишга тушиш арафасида. Вилоятнинг бошқа туман ва шаҳар суд биноларида аллақачон таъмирлаш ишлари якунланган.

Вилоятнинг Давлат нотариал идоралари ҳам бундай ўзгаришлардан мустасно эмас. Шунингдек, барча туман ва шаҳар ФҲДЁ органлари, адвокатларнинг ҳуқуқий маслаҳатхоналари янги бинолар, транспорт воситалари ҳамда замонавий техника билан таъминланган.

Гулистон шаҳри марказида барпо этилган «Никоҳ саройи» айни чоғда Ўрта Осиё минтақасида ягона. Мазкур иншоот Фарғона лойиҳа институти томонидан лойиҳалаштирилган бўлиб, бу масканда ёшларнинг никоҳлари қайд этилиши билан бирга, турли хил маиший хизмат хоналари ҳам ишлаб турибди.

- Бугунги кунда яхши яшайман, жамиятга наф келтираман деб меҳнат қиладиган фуқароларга барча имкониятлар муҳайё этилган, - дейди Сирдарё вилоят адлия бошқармаси бошлиғи Т.Дадабоев. - Бизнинг вазифамиз эса жамият ҳаётининг барча соҳаларига тааллуқли масалаларда ҳуқуқий ислоҳотларни янада чуқурлаштиришдан иборатдир.

Лайло НАЖМУЛЛО, журналист

Жавобталаб мактублар

КИТОБЛИКЛАР НОВВОТ ЕМАЙДИЛАРМИ?

Ҳурматли таҳририят!

Қонуний талабимга тегишли жавоб ололмай Китоб билан Қарши ўртасида, туман СЭСи билан вилоят СЭСи ўртасида қарийб бир йилдирки овора-ю сарсонман.

Ўзимни таништирсам: ёшим 29 да. Маълумотим олий, оилалиман, 2 нафар фарзандим бор. Олий ўқув юртини 1992 йилда тугатганман, касбим озиқ-овқат маҳсулотлари бўйича муҳандис-технолог. Соҳам бўйича иш йўқлиги сабабли тадбиркорлик билан шуғуллана бошладим. Президентимиз яратиб бераётган имкониятлардан фойдаланиб, мана уч йилдирки, оила аъзоларим билан қадимий миллий ширинликлар - новвот, конфет, парварда тайёрлаб сотаётган эдик.

Бироқ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 4 сентябрдаги 378-сонли «Бозорларда сифатсиз озиқ-овқат товарлари сотилишини бартараф этиш, истеъмолчилар ҳуқуқлари ҳимоя қилинишини таъминлаш, сертификатланмаган, муддати ўтиб кетган озиқ-овқат маҳсулотлари савдосининг олдини олиш, шунингдек, озиқ-овқат товарлари савдосида тартиб ўрнатиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар кўриш тўғрисида»ги қарори баҳона мени ва мен каби ўнлаб қандолатчиларнинг бозорда савдо қилиши туман СЭСи томонидан таъқиқлаб қўйилди. Минг афсуски, ушбу қарорнинг охирги бандида: оби-нон ва ширинликлар, ҳолва, новвот, парварда, пашмак, нишолдаларни лотоклар орқали санитария талабларига амал қилган ҳолда сотишга рухсат берилган. Ишимиз, яъни маҳсулот тайёрлашимиз ва савдо қилишимиз ҳам санитария талабларига жавоб берса-да... «баҳона» топилди.

Хуллас, расмий «рухсатнома» олиш учун дастлаб Китоб тумани ҳокими ўринбосари Ч.Шоназаров ва Китоб тумани СЭСи бош врачи Б.С.Турдиевларга учрашдим. Улар эса на бир жўяли жавоб беришади ва на бир савдо қилишга рухсатнома беришади. Шу-шу «югур-югур» бошланди.

Ёрдам сўраб вилоят ҳокимига хат билан чиқдим. Хатимга вилоят товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси раиси Б.Чулиевдан жавоб олдим. Жавобда юқорида кўрсатилган маҳсулотлар ва ширинликлар жойлардаги СЭСлар ва вилоят стандартлаш метрология ва сертификациялаш ҳудудий маркази томонидан берилган махсус рухсатномага асосан бемалол сотилиши мумкинлиги кўрсатилган эди. Мен бу жавоб хати билан Китоб СЭСи бош врачи Турдиев ҳузурига бир неча марта кирдим. Натижа эса дўқ-пўписага «ёзган жойингга ёзавер, қўрқадиган жойим йўқ» қабилидаги ўдағайлашга бориб етди.

Наҳотки, юртбошимиз тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш учун нимаики зарур бўлса муҳайё этаётган бир пайтда жойлардаги айрим амалдор Турдиевга ўхшаганлар уни тушунишмаса?! Сарсонгарчилик қачонгача давом этади? Туманда мен кирмаган даргоҳ, бош урмаган остона қолмади. Рухсат ололмагач, вилоят СЭС бошлиғи ўринбосари Бердиқуловга учрашдим. У киши дардимни диққат билан эшитди. Келиб чиққан муаммоларни ҳал қилиш мақсадида Китоб туман СЭСи, озиқ-овқат гигиенаси бўлими бошлиғи У.Рўзиевга шахсан қўнғироқ қилди. Бердиқулов У.Рўзиевга нафақат вилоятимизда, балки республикадаги барча бозорларда юқорида айтиб ўтилган миллий ширинликларни сотишга рухсат берилганини, бозорлар фаолиятини ташкил этиш ва халқимизни янада сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари билан кўпроқ таъминлашга алоҳида эътибор қаратилаётганлигини, Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 4 сентябрдаги 378-сонли қарорида барча озиқ-овқат маҳсулотларини эмас, балки сифатсиз озиқ-овқат товарлари сотилишини бартараф этиш чора-тадбирлари кўрсатилганлигини алоҳида эслатиб ўтди.

Бу учрашувдан ҳамма жойда ҳам бебурд одамлар ўтирмас экан, деган фикрда хурсанд бўлиб Қаршидан Китобга қайтдим. Тегишли ҳужжатларни тахлаб, Китоб деҳқон бозори маъмуриятининг нишолда ва ҳолва сотиладиган савдо растасидан (қизиғи шундаки, бу ширинликларни сотиш ман этилмаган) жой олиб яна СЭСга рухсатнома олишга бордим. Минг афсуски, миллий қадриятларимизни, қадимий анъаналаримизни, қонунларимизни менсимаётган туман СЭСи бош врачи Б.Турдиевдан яна ўша «йўқ» жавобини олдим. Шунда ёзма равишда ариза ёзиб кирдим ва ёзма жавоб беришларини талаб қилдим. Аризам кўриб чиқиш учун У.Рўзиевга юкланиб, жавоби эса 10 кун ичида тайёр бўлиши айтилди. Ниҳоят, 12 кундан кейин менга танлаган жойимга фақат ҳурмат юзасидан бери ишлаб юрган қарияларга ва фақат нишолда, ҳолва сотишга рухсат берилгани, шаҳар бош меъмори томонидан лоток лойиҳаланмаганлиги сабабли қандолат маҳсулотларини сотиш таъқиқланади, деган мазмунда жавоб беришди. Ана, холос...

Ачинарлиси шундаки, У.Рўзиевга ўхшаган «қонунни яхши билувчи», қоғозбоз, тўрачилик кайфиятига берилган раҳбарлар бу билан ўз ишларидаги палапартишлик ва юзакичиликни яширмоқчи бўладиларми, билмадим?!

У.Рўзиев эса менга меҳрибончилик кўрсатиб: **«Мен минг югурганим билан уддалаб бўлмайдиган шароитга тушиб қолармишман, бош меъмор талаб қилган савдо шахобчасини эплолмасмишман, эплаган тақдирда ҳам бозорда уни жойлаштиришга жой йўқ эмиш, ишлаб чиқариладиган маҳсулотларга гигиеник ва мувофиқлик сертификатини олишга кўп маблағ кетармиш ва ниҳоят, ишлаб чиқариш цехи учун Китоб туман СЭСи оддий бир камчиликка асосланиб ҳам рухсат бермасмиш. Шунинг учун сарғайиб эшикма-эшик юрмасдан, бузғунчилик қилмасдан, барча дўконларга ўрнашиб олган олибсотарлар каби бирон бир дўконга жойлашишимни маслаҳат берди. Шунда СЭС томонидан ҳам ва бошқа ҳеч ким ҳеч қандай юқорида айтилган бирон бир ҳужжат сўралмаслигига кафолат берди».** Наҳотки, мен ҳам айрим олибсотарлар каби ҳақиқий қандолатчининг ризқига шерик, давлат солиғига ўғри бўлиб, муттаҳамчилик йўлига кирсам. Мен ундай қилолмайман. Мен қонунларга суянаман ва амал қиламан.

Тўлқин ҚУРБОНОВ,
Китоб шаҳри
Ғафур Ғулом кўчаси, 33-уй

ТАҲРИРИЯТДАН:

Мустақил давлатимиз кучли, инсонпарвар, демократик давлат қуриш сари дадил бормоқда. Ҳуқуқий давлатнинг энг муҳим белгиси - бу жамиятда қонунларнинг устуворлиги, давлат ва унинг органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмалари, фуқаролар ўз фаолиятларида Конституция ва қонунларга оғишмай амал қилишлари шарт.

Демакки, айрим мансабдор шахслар, қонунларимизни, Президент Фармонлари ва ҳукумат қарорларининг асл моҳиятини, мазмунини тўғри тушунмасалар ёки тушунишни истамасалар, улар албатта, йўлни ва мансаб курсисини бўшатиб қўйишлари лозим.

Ҳурматли Т.Қурбонов, сиз қанчалар ҳақ ва ноҳақ эканлигингизни вилоят ҳокимлиги аниқлаб, бу масалада айбдорларга тегишлича чора кўради ва таҳририятимизга жўяли бир жавоб йўллайди, деб умид қиламиз. Ёки китобликлар новвот емайдиларми?

ОГОҲЛИККА ДАЪВАТ

Яқинда пойтахтимизнинг Юнусобод тумани «Дўстлик» маҳалласида мустақиллигимиз истиқболи, тинчлиги ва барқарорлигини кўролмайдиган ғаламислар, ислом дини ниқоби остидаги ақидапарастлар таъсирига тушиб қолаётган ёшларнинг қалтис қадамлари ҳамда қўшни республика ҳудудида содир бўлаётган қўпорувчилик ҳаракатлари, ўзлигимизни англаш, юртимиз тинчлиги йўлида ҳар қандай ёвуз куч ва ниятлардан огоҳ бўлишга даъват этувчи учрашув бўлиб ўтди.

Учрашувда тарих фанлари номзоди, «Дўстлик» маҳалла оқсоқоли Ҳусан Аҳроров йиғилганлар ҳузурида сўзга чиқиб, маҳалла ҳудудида баъзи тайинсиз кимсаларнинг санғиб юришига йўл қўймаслик, бунинг учун ҳар бир уй эга (домком)лари кенгаши назоратни сусайтирмаслиги ва участка нозирлари билан ҳамкорликни янада кучайтириш зарурлиги хусусида сўз юритди.

Ўз мухбиримиз

Сарҳисоб

САНАЦИЯ-ИМКОНИЯТМИ?

Ғалвир сувдан кўтарилаяпти, демак...

(Боши 1-бетда)

- Хўжалигимиз туманнинг жанубий ҳудудида - Қоратоғ этакларида жойлашган. Ерлар нотекис, тупроқ тошлоқ. Далаларга сув Нарпай каналидан икки марта насосларда кўтариб келтирилади. Ғаллачилик ва пахтачилик -асосий тармоқ. Иқтисодий ислоҳотни тезроқ рўёбга чиқариш мақсадида санацияга тушганимиздан дастлабки кунлардаёқ ғаллачилик звенолари ишини оила пудратига ўтказдик. Пахтачиликда эса ўн учта ширкат туздик. Уларда ҳам ота-бола, ака-ука, қўни-қўшни, яқин қариндошлар ишлашади.

Хўжалигимиз маркази - «Дўстлик» қишлоғида ўттиздан зиёдроқ хонадон истиқомат қилади. Улар узоқ тоғ қишлоқларидан кўчиб келишган. Аъзоларининг аксарияти туманнинг турли қишлоқларидан ишга ташиб келтирилади. Қийин шароитда деҳқончилик қилиш ҳам осон эмас.

Санациянинг биринчи йилида хўжалик 40 миллион 521 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. Ёки 10 миллион 924 минг сўм соф фойда олинди. Жорий йилнинг ўтган етти ойида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотишдан олинган сой фойда 2 миллион 500 минг сўмни ташкил этди. Бунда айниқса, ғаллачилик пудратчи звенолар ҳиссаси катта бўлди. 270 гектар ғалла майдонининг ҳар гектаридан дашт шароитида 34 центнердан - жами 922 тонна ҳосил етиштирилди.

Ҳозир деҳқончилик қилинаётган мавжуд 300 гектар майдонда пахта йиғим-терими қизғин давом этяпти. Ҳисоб-китоблар, насиб этса пахтачиликдан 30 миллион сўм даромад олинишини кўрсатмоқда. Хўжалик аъзоларига қулай иш ва дам олиш шароитларини яратганмиз. Уларга ҳар ойда иш ҳақи бериб борилаяпти. Хўжалик молия маркази бошлиғи Обиджон Мирзавалиев бошлиқ ҳисобчилар иқтисодий кўрсаткичларни таҳлил қилиб, фойда, харажат ва тежамкорлик устида бош қотиришмоқда. Ҳар ўн кунда илғор сувчи, бригада бошлиғи, механизаторлар 1000 сўмдан 3000 сўмгача рағбатлантирилмоқда. Натижалар ёмон бўлмади. Куни-кеча хўжалигимиз биринчилар қатори йиллик режани адо этди.

Санацияни имконият деб тушуниш унчалик ҳам тўғри эмас. У масъулият сезиб, зиммада юксак мажбурият борлигини ҳис этиб ишлашни тақозо этади. Сарф-харажатларнинг ошиб кетмаслиги эса доимий эътиборимизда.

Абдуҳамид ХУДОЙБЕРДИЕВ,
«Инсон ва қонун» мухбири

Ғалвир

ЁПИҒЛИК ҚОЗОН... ...ОЧИЛАДИМИ?

Хонага 45 ёшлар атрофидаги кўзлари ғамгин аёл кириб келди. Қўлидаги бир тахлам қоғозни кўриб тахмин қилдикки, бу аёл бизгача бормаган идораси-ю, кирмаган кўчаси қолмаган. Тахминимиз тўғри чиқди.

- Оиламиз шаъни, ҳақ-ҳуқуқи ва орияти учун юрибман, - дея кўзларига ёш олиб гап бошлади қорақалпоғистонлик Бозоргул опа. - Ёзмаган жойимиз, учрашмаган идорамиз қолмади. Нажот истаб, адолат излаб сизларга келганим, иним.

Опанинг турмуш ўртоғи Шомурод ака Саъдуллаев номидан таҳририятимиз номига ёзилган шикоятни қўлимга олиб ўқий бошладим.

«Ижара учун номимга расмийлаштирилган «КамАЗ-55102» русумли 36-74 КЛН юк машинамда 1998 йил 4 май куни тахминан 16^{30} ларда Жумуртов Шебень заводидан Урганч ССК-6 маҳкамасига шебень юклаб йўлга чиқдим. Йўлда акамнинг уйига яқин жойда машинанинг орқа икки ғилдираги дами чиқиб кетди. Тузатиш учун Жумабой акамнинг уйига бурилдим. Ўғлим Умарбек ҳам шу ерда экан. Машинани тузатиб йўлга чиқдик. Тахминан 19^{30}-20^{00} ларда Куйик-Кўпир (круги)да машинамни Амударё туман ИИБ қўриқчиси Зокир Алманов тўхтатди. Ҳужжатларимни олиб Зокир томонга юрдим, у бошини сарак қилиб, сариқ «Жигули»ни кўрсатди. Туман ИИБ бошлиғи ўринбосари Мақсуд Давлатёров ҳужжатларимни кўришни ҳам истамай, менга ўшқириб кетди: «Сен бир йиллик «налог»ни тўламай қочиб юрган экансан. Мен сени икки бор огоҳлантирдим, биринчи сафар Шамсиддин билан, иккинчи марта Бўрон билан. Сен аввал ҳам ёзувчи экансан, бу тўғрида буюртма бор. Керак бўлса машинангга «Тирек» ташлаб йўқ қиламан. Ҳозир шу ерга 20 минг сўм олиб келиб қўй», деди. Машинада 5 киши эди. Участка катта нозири Бўронбой Ибрагимов, участка нозирлари Шамсиддин Матсапоев, Қувват Хидирбоев, Алишер Сайитбоев ва Зокир Алмановлар арок ичишаётган бўлса керак, машинанинг ичидан арок ҳиди анқиб турарди. Мен хўп, дедиму машинамга кетдим. Ўғлим иккимиз Хоразм вилояти Гурлан тумани «Ўзбекистон» жамоа хўжалигининг Мулла Жуман қишлоғи Оқ-қум кўчасида яшовчи опам Салиманикига бордик. Машина кабинасининг икки тарафини қулфлаб, мен опамнинг уйига кириб кетдим. Ўғлим машинанинг ёнида қолди. Орадан 10-15 дақиқа ўтар-ўтмас кўча тарафдан ўғлимнинг бақирган овози эшитилди. Ташқарига отилиб чиқдим. Кўзим машинам орқасидаги сариқ «Жигули»га тушди. Яқинроқ бориб қарасам, милиция ходими ўғлимни ураётган экан. Жон ҳолатда ўғлимни ажратиб олиш учун уларга ёпишдим. Шу пайт улардан бири мен томонга бурилиб, қорнимга қаттиқ тепди. Милиция ходими ўғлимни «Жигули»га тиқиб, орқама-орқа машиналарни ҳайдаб кетибди. Бу воқеани кўриб турган одамлар мени бетон арикча ичида ғужанак бўлиб ётган жойимдан турғизиб, йўловчи машинада кечаси 1^{30} ларда уйимга - Нукусга олиб боришди. Уйда ўзимга келмай, 2 кун ётдим. Учинчи куни шаҳар касалхонасига ётдим. Хотиним жон ҳолатда Амударё тумани маркази Манғитга кетди. Ўғлимни ички ишлар ҳибсхонасига қамаб қўйишган экан. Милиция ходимлари маст ҳолатда ўзларининг қилган жиноятларини яшириш мақсадида ўғлимни уриб-сўкиб, бўҳтон сўзлар билан тушунтириш хати ёзиб, мажбуран имзо чектиришган, кабинадан «мантировка» ва пичоқ чиқди, деб ҳужжат қилишган.

Кўп ўтмай, Гурлан туман прокуратурасида милиция ходимларига нисбатан жиноий иш қўзғатилди. Жабрланувчи сифатида ўғлим иккимиз, гувоҳлар билан терговга қатнадик.Нима бўлди-ю, тергов Қорақалпоғистон Республикасига жўнатилди. Иш Хоразм вилоятига қайтарилди. Янгибозор туман прокуратураси терговни давом эттирди. Бизга қўшилиб гувоҳлар - Ислом, Шомурод ва Баҳодир Каримовлар, Мадамин Сувонов, Шуҳрат Ортиқов ва Собир Нурматовлар 10 маротаба терговга қатнашди. Терговчи Обод Рўзметов томонидан ҳар гал гувоҳлардан тушунтириш хати ёздириб олишганида, эскиларининг баъзилари йиртиб ташланди. Бу орада олган жароҳатларимиз дастидан мен 3 маротаба, ўғлим 2 марта шифохонада даволаниб чиқдик. Ўғлим ҳам, ўзим ҳам шифохонага тушган биринчи кунимиздан врачларга бўлган воқеани айтганмиз.

Терговга қатнаб юрган пайтимизда милиционер Бўрон Ибрагимовнинг отаси, туман ИИБ паспорт бўлими бошлиғи Йўлдош Ибрагимов икки бор Жумабой акамникига бориб «Укангга айт, «дело»ни тўхтатсин, бўлмаса уканг билан қўшиб сени ҳам йўқотаман» деб бақириб-чақириб кетган.

Хуллас, терговчи Обод Рўзметов 500 бетдан ортиқ жиноят иши китобига нимани тиркади-ю, нимани эътибордан қолдирди билмадиму, лекин милиция ходимларига нисбатан қўзғатилган жиноят иши тўхтатилди. Ёпиқ қозон ёпиқлигича қолди. Биз айбсиз айбдор, туҳматчига айландик, айбдорлар эса томошабин бўлишди».

Опа хатни ўқиб бўлганлигимни сезди шекилли, қўлимга юқори ҳуқуқ-тартибот органларига ёзган хатлари нусхалари-ю, улардан олинган натижасиз жавоблар ва гувоҳлар кўргазмалари ёзилган қоғозларни тутқазди. Қоғозларни титкилаб, бирма-бир кўз югуртирар эканман, опага қандай ёрдам берсам экан, деб ўйланиб қолдим ва бутун тафсилотни бўй-басти билан газета саҳифасига кўчиришга қарор қилдим.

Кўриниб турибдики, бу оиланинг изтироблари бир олам. Таёқнинг икки учи бўлади. Ана шу таёқнинг икки тарафидан ҳам калтакланган бу оиланинг айбдорларга нисбатан хусумати йўқдирки, минг чақирим йўл босиб, идорама идора чопиб юрибди. Нима бўлганда ҳам юқори ҳуқуқ-тартибот органлари ёпиғлиқ қозоннинг очилишига ёрдам бериб, масалага ойдинлик киритишсалар айни муддао бўларди.

Ортиқбой ХУДОЙБЕРДИЕВ,
«Инсон ва қонун» мухбири

«ТОШҲОВУЗ»ДА ҲАММАЁҚ ТИНЧМИ?

Журналист текшируви

Денов туманидаги шу ном билан аталувчи ҳиссадорлик жамиятида зиддиятлар тобора авж олмоқда. Мутасаддилар эса ушбу можароларни жимгина томоша қилаяптилар

Ҳузуримга уст-боши афтодаҳол бир мўйсафид келиб, тожикча шевада: «Инсон ва қонун»нинг мухбири сизми? - деб сўради.

- Нима хизмат, келинг, - дедим танишув ва салом-аликдан сўнг.

- Ман Жума Хўжамуродовман. Ҳақиқат ахтариб келдим...

Чолнинг нигоҳларида мавҳум адолатсизликка қарши исён зоҳир эди.

- Отахон, одамлар ҳақиқат излаб ҳокимлик, прокуратура, суд, милиция каби маҳкамаларга боришади. Сиз эса...

- Оҳи, газетангизнинг оти «Инсон ва қонун» экан-да. Ман инсон бўладиган бўлсам... ҳуқуқимни ҳимоя қилинг-да. Сиз юқорига айтган идоралар «Кел, сен ҳам одамми» деб бир сўрамайди. Хўш, энди мақсадни эшитинг. 1993 йилда биз ишлаган Деновдаги А.Каримов номли жамоа хўжалигига қарашли қорамолчилик фермаси очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига айлантирилди. Шунга мувофиқ, кейинчалик вилоят давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ҳудудий бошқармаси томонидан 289-сонли давлат ордери ҳам берилди. Низом тасдиқланди. Ман йиғилишда беш йил муддатга раис этиб сайланган эдим. Қолоқ бир фермани 2-3 йил ичида рентабеллик хўжаликка айлантирдик. Сигирларнинг маҳсулдорлиги ортди. Соғлом бузоқлар олиш эвазига чорва бош сони кўпайди. Бизни катталар кўра олмадилар. Хуллас, қонунга зид, жамиятимиз Низомига тамомила тескари равишда туман раҳбарлари вилоят Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бошқармаси бошлиғи Нуриддин Остонақулов билан бирга жамоанинг йиғилишини ўтказмасдан, мани ишдан олиб, ўрнимга Баҳодир Каримов деган одамни тайинлаб кетишди. Ман билан бирга ишлаган жамиятнинг энг фаол аъзолари бўлган 14 нафар чорвадорни ҳам ҳеч бир асоссиз ишдан ҳайдадилар. Ҳолбуки, уларнинг қўлларида қонуний акциялари бор эди. Бу қонунбузарлик 1996 йилда амалга оширилган бўлса, 1998 йилда акциядор бўлмаган, жамоамизда ҳеч бир алоқаси бўлмаган туғишган укаси Фарҳод Каримовни ўз ўрнига раис этиб қўйиб, ўзи эса «муовин-маслаҳатчи» бўлиб олди. Энди Баҳодир Каримовнинг шахси ҳақидаги сизди огоҳ этиб қўяй. Бу одам бир пайтлар, яъни 1979 йилда Тожикистон Республикасида порахўрлик жинояти содир этиб, «ўтириб чиққан»... *(вилоят ИИБдан суриштириб бу «факт»нинг асоссиз эканлигини аниқладик - Б.О.)...*

Хуллас, шикоятчининг ҳасратидан тутун чиқади. Жума Хўжамуродовнинг қўлимга тутқазган шикоятномаси оз эмас, кўп эмас, тўққиз варақдан иборат қўлёзма бўлиб, унга имзо чеккан 17 нафар акциядорнинг *(кейинчалик хатда исм-шарифи кўрсатилган шикоятчилардан уч нафари умуман ҳеч қаерга ариза-шикоят ёзмаганликлари ҳақида ёзма тушунтириш беришди - Б.О.)* аксариятини топиш имконияти бўлмади. Шикоят хати юзасидан журналист текшируви ўтказиш учун Термиздан Деновга борганимда ҳиссадорлик жамиятининг ҳозирги раиси Фарҳод Каримов билан даставвал ғалати «тортишув» қилиб қолдик. Фарҳод ака вилоят марказидаги мувофиқлаштириш комиссиясидан рухсат олиб келинг, бўлмаса текширишга ҳаққингиз йўқ, деб роса энсамни қотирди. Мен унга соҳамизга оид қонунларга мувофиқ журналист текшируви ўтказиш ҳуқуқига эга эканлигимни ҳарчанд тушунтирмай, Фарҳод ака вилоят судининг судьяси билан яқин қариндош эканлиги-ю, яна вилоят марказидаги казо-казоларнинг исм-шарифини рўкач қилиб, роса икки соат вақтимни олди...

Ўша куни туман ҳокими қабулига киришга мажбур бўлдим.

- Аризадаги важлар асоссиз, уларнинг ёзмаган жойлари қолмади. Бир гуруҳ текширувчилар текшириб, хулоса чиқариб кетишлари билан булар тағин шикоят ёза бошлайдилар, - деди у мен билан суҳбатда.

- ***Шикоятда ёзилишича, ҳиссадорларнинг розилигисиз, қонунга зид равишда собиқ раҳбар Жума Хўжамуродов ишдан олинибди.***

- Хўжамуродов ўз аризаси билан ишдан озод этилган. Мен ушбу масала кўрилган йиғилишда ҳиссадорларнинг таклифи билан кузатувчи сифатида қатнашганман. *(Кейинчалик менга Ж.Хўжамуродовнинг туман ҳокими номига ишдан озод этиш ҳақидаги аризасидан нусха келтириб беришди - Б.О).*

- ***Ёзишларича, собиқ раис даврида жамият доимо йилларни фойда билан якунлаб келган экан. Айни пайтда эса қарзлар ботқоғига ўтириб қолибди. Ҳатто шикоят хатида бу ҳақда кўрсаткичлар жадвали ҳам илова қилинган экан.***

- Мен бунга ишонмайман. Чунки ишда ўнгланиш бўлмаганлиги туфайли илгариги жамият раиси вазифасидан озод этилган. «Тошҳовуз» ҳиссадорлик жамиятининг ҳозирги қарзлари ҳақида гапирадиган бўлсак, унинг «Агрокимё» ташкилотидан олинган минерал ўғит ҳамда туман электр тармоқлари идорасидан анча-мунча қарзи бўлиши мумкин. Бу табиий ҳол. Ташкилотлар туманнинг ҳудудида жойлашганлиги боис мазкур қарзлар албатта тўланади...

Мухбир изоҳи: ҳоким жамиятнинг янги раҳбариятини ёмонламади. Ҳолбуки, биргина Денов «Агрокимётаъминот» давлат ҳиссадорлик жамиятининг ўзидан жамоанинг қарзи жорий йилнинг 12 июнигача 123 минг 176 сўмни ташкил этар эди. Ҳозиргача қарздорлик миқдори қанчага етган, бунисини худо билади. Бундан ташқари Денов туман электр тармоғи идорасидан берилган маълумотномада ёзилишича, «Тошҳовуз» ҳиссадорлик жамияти 1997 йилнинг апрел ойидан хусусий ташкилот сифатида рўйхатга олинганига қарамай, ўша йилнинг сентябр ойида электр энергиясидан фойдаланганни учун атиги 10.000 сўм тўлаган холос. Такрор ва такрор огоҳлантирилганига қарамай, бошқа бир тийин ҳам тўламаган. Натижада электр симлари узиб қўйилган. Шундай бўлса-да, ҳануз жамият раҳбарияти электр энергиясидан ўзбошимчалик билан симларни улаган ҳолда фойдаланиб келаётир.

Албатта, муаммонинг энг муҳими бунда эмас. Бизни қизиқтирган масала бу инсон ҳуқуқларининг бузилиши ва ушбу қонунбузарликларга «томошабин»ликдир. Хўш, ҳақиқатан ҳам «Тошҳовуз» ҳиссадорлик жамияти ҳиссадорларининг шикоятлари асослими? Уларнинг умумий йиғилиши розилигисиз, амалдорларнинг тазйиқи билан жамият раҳбари Жума Хўжамуродов ишдан кетказилдими? Нега ишдан бўшаш ҳақидаги ариза ёзган собиқ раҳбар яна адолат истаб, вилоят ҳамда пойтахтдаги идораларга шикоят ёзиб юрибди?

- Ман аризани ўз ихтиёрим билан ёзмадим, мажбур қилишди, шахсан туман раҳбарлари ҳамда вилоят Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ҳудудий бошқармаси бошлиғи Нуриддин Остонақуловларнинг тазйиқи билан ишдан кетишга мажбур бўлдим, - дейди Ж.Хўжамуродов. - Ҳаммасига кўпроқ айбдор - туман хусусийлаштириш бўлими бошлиғи Насрулло Неъматов деган йигит. У биздан акцияларингизни ўзим олиб бераман деб, 155 минг сўм олиб еб, ўзлаштириб кетди. Бугун эса кўзимизга кўрина олмай қочиб юрибди...

Насрулло Неъматов эса ўз қўли билан ёзган пойинтар-сойинтар тушунтириш хатида, ўзини мусича-ю безарар кўрсатиб, ижарама-ижара яшаб юрганлигини баён этар экан, «агар мен шунча катта пулни 1995 йилда қўлга киритганимда ижарада хору зор бўлиб юрмас эдим» дея «зорланди».

Биз шу ўринда шикоятчи Жума Хўжамуродовнинг анойиларча шунча кўп нақд пулни *(агар сўзлари рост бўлса - Б.О.)* қўшқўллаб «акция сертификатларини олиб бераман» деган кимсага тутқазганлиги ҳақидаги «ривоят»ни эшитиб «ҳайф сизга» дегимиз келди. Ахир, шу қадар анойи одамнинг катта жамоага раҳбар бўлишга ҳаққи бормикан?!

Нуриддин Остонақуловнинг муовини Тўра Боболов ҳамда қимматбаҳо қоғозлар бозорини назорат қилиш, мувофиқлаштириш ҳудудий бўлими бошлиғи Рустам Бегалиевларнинг фикрича, ушбу барча можароларнинг асосий сабабчиси Насрулло Неъматов бўлиб турибди. Чунки бу жаноб хусусий мулк ва унга эгалик қилишнинг ҳуқуқий мезонларини оддий ҳиссадорларга ўргатиш ўрнига зиддиятга бориб турган ҳар икки гуруҳнинг ҳам кўзига кўрина олмай, паналаб юрибди.

- Агар Денов тумани хусусийлаштириш бўлими бошлиғи Насрулло Неъматов ишни тўғри олиб бориб, аррани тўғри тортганида можаролар бунчалик мадда боғлаб кетмаган бўлур эди, - дейди Тўра Боболов.

Дарҳақиқат, айни пайтда ҳаттоки бир-бирига қариндошчилиги ҳам бор бўлган, бир маҳаллада яшовчи иккала гуруҳнинг бир-бирига нафрати, хусумати шу қадар авж олганки, худо кўрсатмасин, эртага бирон-бир кўнгилсиз воқеа содир бўлгудек бўлса, айни чоғда уларнинг ўртасида талаш бўлаётган мулкнинг ҳақиқий, қонуний эгасини топиб бермай, томошабин бўлиб ўтирган валломатларнинг юзлари қизариб қолмасмикан? Уларни ёқавайрон этаётган можаронинг асл моҳиятини ечаман деб, қарийб икки ой тинкам қуриди. Чунки бу масалада ҳеч бир раҳбарнинг сидқидилдан, холис ёрдам бергиси йўқ. Туман хусусийлаштириш бўлими бошлиғи Насрулло Неъматов собиқ раҳбар Жума Хўжамуродов бошлиқ шикоятчиларни ёппасига «Улар ҳақиқий акциядорлар эмас, қўлларидаги акция сертификатлари қалбаки, чунки уларнинг пули ҳеч қандай ҳисоб рақамига кирим қилинган эмас!» дея кескин хулоса беради.

«Биз жамият акцияларининг 94 фоизига эга эдик, катталар ҳуқуқимизни оёқости қилишди» дея шикоят ёзувчилар келтириб қўлимга тутқазган акция сертификатларининг нусхаларини кўргач эса Насруллобойнинг эътирозига шубҳамиз ортиб кетди.

Вилоят қимматбаҳо қоғозлар бозорини назорат қилиш ва мувофиқлаштириш ҳудудий бўлими бошлиғи Рустам Бегалиев эса шикоятчиларнинг даъво аризаларини мутлақо асосли деб ҳисоблайди. Аммо фикрларини икки ойдирки, ёзма равишда журналистга тақдим этишни истамайди. Ҳа, яна бир муҳим гап. Рустам аканинг надомат билан таъкидлашича, вилоят ҳокимлиги қошидаги текширишларни тартибга солиш ва назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштириш комиссияси «Тошҳовуз» ҳиссадорлик жамиятига тааллуқли шикоят-аризаларни ўрганишга, текширишга мутлақо рухсат бермаётган эмиш.

Бир қарасанг, арзимаган қўйди-чиқдига ўхшаб кетадиган ушбу можаро тобора катта алангага ўхшаб йириклашиб бораяпти. Бир пайтлар катта умидлар билан жамиятнинг 658 дона акциясини сотиб олишган 17 нафар акциядор айни пайтда шикоят кўтариб гоҳ Термиз, гоҳ Тошкентга йўл олишаяпти. Денов билан вилоят маркази - Термизнинг оралиқ масофаси қарийб 200 чақирим. Жума Хўжамуродов деган шикоятчи қай куни ана шу масофага такси ёллаб икки марта бориб келди. Тангага тангани уриштириб яшайдиган мухбир эмасманми, камбағалгина одамнинг ранг-рўйини кўриб юрагим ачиди. Сўрадим:

- ***Аҳволингизга қаранг, шунча пулни йўлга сарфлагунча оёғингизга пойабзал, эгнингизга тузукроқ кийим-бош олсангиз-чи?***

Жума ака эса бир банди синиб тушганлиги боис қулоғига чилвир билан чандиб боғланган эски кўзойнаги остидан менга қаттиқ тикилди-да:

- Сиз мухбир ука, манга ачинмай қўяқолинг. Ҳали-ку бу кийим билан овқат экан, ман ҳақиқат учун ширен жонемни ҳам аямайман. Ман қорнимга эмас, қадримга йиғлайман, ҳайме! - деди қатъий қилиб...

Хуллас, «Тошҳовуз»да тинчлик йўқ. Охири бахайр бўлсин!

Бахтиёр ОЛЛОМУРОД,
«Инсон ва қонун»нинг махсус мухбири

ИСТИҚЛОЛ ГУРУНГЛАРИ

«Ҳаёт ва қонун» журналининг 9-сони босмадан чиқди

Севимли «Ҳаёт ва қонун» журналингизни янги - мустақилликнинг саккиз йиллигига бағишланган сони босмадан чиқди. Бу сондан 28 та ранг-баранг мақола-ю, очерклар ва ҳикоялар жой олган. Журнални қўлга олиб варақлар экансиз, дастлабки саҳифада Сироджиддин Рауфнинг «Ўзбекистон - бекиёс ўлка» номли публицистикасига кўзингиз тушади. Муаллиф «Энг азиз, энг улуғ байрамимиз - Мустақиллик куни шодиёналарининг оташ нафаси ҳали-ҳануз юракларга тафт бериб турибди» деган сўзлар билан бошлайди ва «Байрам баҳона биз кеча ва бугунимизга холис бир назар ташладик. Кўҳна ва навқирон мамлакатимизда кечаётган шиддатли ўзгаришлар, миллий давлатчилик ва миллий иқтисодиётни яратиш баъдасида залворли одимлар, маънавий-маърифий юксалишлар - буларнинг барчаси кўнгилни ғурур ва миллий ифтихорга тўлдиради», деб хулоса қилади.

Мақолада истиқлол йилларида сиёсий, иқтисоди-ижтимоий юксалишнинг моҳияти, мамлакат ва халқимиз тақдиридаги янгиланишлар ибрат бўлгувчи салмоқли воқеалар мазмун-моҳияти билан яхши шарҳланган.

Тошкент шаҳар 281-сонли мактаб директори Абдували Муротовнинг «Истиқлол яратган имконият» сарлавҳа остидаги мақоласи юқоридаги фикрларни кенгайтириб, истиқлол йилларида мактаб тизимида таълим-тарбия савияси тубдан ўзгараётгани таъкидланади. «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»нинг яратилиши - баркамол авлодни тарбиялашда зарурий ҳужжат бўлди», деб таъриф беради у.

Ундан кейинги бир қатор саҳифаларда инсон ҳуқуқи, қонун, қонунчилик, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масалалари бўйича фикрлари билан қатор олимлар ва ҳуқуқшунослар иштирок этганлар. Шу тизимдаги мақолаларга Адлия вазирлиги бошқармаси бошлиғи ўринбосари Азамат Ибрагимовнинг «Муаммоларни жойида ҳал қилишга ўтиш», тадқиқотчи Тоҳир Ариповнинг «Жиноят процессида тортишув ва қарама-қарши ҳаракат», ТДЮИ аспиранти Замира Эсонованинг «Оталикни белгилашда далилнинг аҳамияти», Д.Алибоеванинг «Аҳолини иш билан таъминлашда қонунчиликнинг ўрни», Наргиза Эгамбердиеванинг «Ҳуқуқий жавобгарлик шартлари», Гулчеҳра Маткаримованинг «Миллий-ҳуқуқий тизимнинг шаклланишида халқаро ҳуқуқнинг роли»ларни киритиш мумкин. Ҳурматли ўқувчилар ушбу мақолалардан қонунчиликнинг у ёки бу соҳаси бўйича маълумот оладилар.

Журналнинг янги сони шу билан характерлики, бу дафъа бадиий асарларга анчагина ўрин берилган. Ҳурматли ўқувчиларимиз ёзувчи Муҳаммад Очилнинг «Чақа» одам» деган қалбни шўх қитиқловчи ҳажвий интермедиясини ҳаяжонланиб ўқийдилар. Суд очерки жанрида ёзилган Илҳом Холдановнинг «Шўр девор йиқилди ёки уч бадмаст ва бир қотил», Меҳри Абдураҳимованинг «Қиз - онанинг қотили», Салима Қиличеванинг «Оқар дарё бўлган яхши», Абдумажид Ёрматовнинг «Асқотмаган кўз ёшлар» каби материаллари сизларнинг дидингизга мос тушади, деб ўйлаймиз. Бундан ташқари журналдан ўрин берилган Жуманазар Холмўминовнинг «Ҳазрат баширни биласизми?», Ўткир Саидовнинг «Ҳадисларда адолат зикри бор» номли бадиий-тарбиявий асарлари, донишмандлар хазинасидан берилган ҳикматлар ва латифалар журналхонлар диққатини албатта, ўзига тортади.

Таҳририят

«Худонинг марҳамати билан оилани оила қиладиган зот бу Аёлдир. Оилани ҳам, жамиятимизни ҳам бирлаштириб, унга файзу барокот киритадиган, хонадонларимизни меҳр-муҳаббат, нафосат, эзгулик нури билан мунаввар қиладиган зотлар ҳам аслида мўътабар оналаримиз, мунис опа-сингилларимиздир... Дунёда «муқаддас» деган сўзга энг муносиб зот ҳам Онадир...» деганларида йўлбошчимиз нақадар ҳақ гапни айтганлар.

Гўзаллик, меҳрлилик, орасталик, вафодорлик, оналик... Қадимдан аёлларга хос бўлган энг ноёб фазилатлар. Биз - аёллар айни чоғда маънавий оламимизни янгилаш, бойитиш, шу аснода буюк давлатимизни барпо этиш йўлида эркакларга камарбаста бўлиб қадам ташлаяпмиз. Хўш, бугуннинг аёли қандай бўлмоғи керак? Суҳбатдошимиз Ўрта Чирчиқ тумани ҳокими муовини, хотин-қизлар қўмитаси раиси, 10 нафар фарзанднинг онаси Тамара Абдуҳакимова.

- Донишмандлардан бири «Қайсики жамият кишиларида бўш вақт кўп бўлса, ўша жамият энг бой бўлади», деган экан. Бугуннинг аёли бўш қолган вақтига мазмун киритиши, ўз устида янада кўпроқ ишлаши лозим. Соғлом ҳаёт учун қайғуриши, оила иқтисодини аниқ режа билан юритиши, болаларни келажакка тайёрлаши ва турмушда шу каби кўплаб муаммоларни ҳал этишда билимдон бўлиши, ўз мавқеи, маънавияти, озод фикри билан бутун дунёни забт этишга тайёр турмоғи лозим.

Бу борада бизнинг туман хотин-қизлар қўмитаси фаоллари ҳам бир қатор ибратли тадбирларни амалга ошириб, аёлларимизга яқин маслаҳатдош, кўмакдош бўлаяптилар.

Туман хотин-қизлар қўмитаси кенг қамровли фаолият дастури асосида иш олиб бормоқда. Булар асосан хотин-қизлар манфаатларини ҳимоя қилиш, уларни ҳуқуқ ва имтиёзлардан хабардор қилиш, оила мустаҳкамлиги, осойишталигини таъминлаш чораларини кўриш аёлларимизни жамиятда ўз ўринларини топишида кўмаклашиш, кам таъминланган, кўп болалик оилаларга моддий ва маънавий ёрдам кўрсатиш чоралари-

н и излаш ка- б и-лардир.

Маълумки, ҳозир аёлларимизнинг муайян қисми ишламайди ва бандлик хизмати томонидан кўрсатиладиган имтиёзлардан бехабар. Биз мана шундай ҳуқуқ ва имтиёзлардан ҳам аёлларни бохабар қиламиз ва уларнинг ишга жойлашишларига ёрдам кўрсатамиз.

- Кишилик жамияти пайдо бўлибдики, қайнона-келин ўртасида баҳсли муносабатлар мавжуд. «Беш қўл баробар эмас» деганларидек, баъзи оилаларда бу борада муаммолар бўлмаса-да, айрим оилаларда иш ҳатто оиланинг бузилишигача олиб келади...

- Оллоҳ аёлни бахт учун ярат ганга ўхшайди, назаримда. Ҳусн, ақл, жозиба, меҳру бардош - неки яхши бўлса барчасини ато этган. Шунча фазилатлари билан гуллаб-яшнаб юриш ўрнига баъзида аёл кўзида ёш кўрсам, сабабини четдан топаман. Қайноналаримиз меҳрибон она, келинчакларимиз иболи, ҳаёли фарзанд бўлсалар қандай яхши. Маҳалла ва жамоа хўжаликлари хотин-қизлар кенгашларининг саъй-ҳаракатлари натижасида кўпгина оилалар тикланмоқда. Жойларда учрашувлар, давра суҳбатлари, кўрик-танловлар ўтказиб турамиз. Булар баъзи. қайнона-келинларга ўз таъсирини кўрсатмай қолмаяпти. Жумладан, яқинда «Энг ибратли келинчак ким?» мавзуида кўрик-танловини ўтказдик. Унда 10 та хўжалик ва ташкилотлардан келинчаклар қатнашишди. Улар қайнона-келин ўртасидаги муносабатлар, дастурхон безатиш, турмуш чигалликларини ечишдаги тадбиркорликларини намоён этдилар. Бундан ташқари Тошкент вилоят хотин-қизлар қўмитаси ва вилоят «Наврўз» хайрия жамғармаси билан ҳамкорликда туманимиз ўйингоҳида аёлларимиз учун «Буюк келажак - 2000» деб номланган катта тадбир ўтказилди. Минглаб кишилар қатнашган бу хайрия марафонида мамлакатимиз эстрада санъати юлдузлари иштирок этишди. Республика «Наврўз» хайрия жамғармаси раиси Дадахон Ёқубов, санъаткорлардан Илҳом Фармонов, Жаҳонгир Отажонов, Бахтиёр Султонов, «Муҳаммад-Гармон» гуруҳи ва «Ўзбекистон - Ватаним маним» қўшиқ танлови ғолиблари қатнашдилар.

Опа билан суҳбатда аёлнинг нафис, лекин заифгина латиф ва ожизгина вужудида қанчадан-қанча яширин имкониятлар борлигига яна бир бор амин бўлдим. Тадбиркорлик, ишбилармонлик, бошқарув имконияти улкан. Аёл ўзининг шунчаки яратилма эмас, мўъжиза эканлигини англаб етолса эди, жону жисми қўрғонига ўзи садоқатли соқчи бўла олса эди, деймак. Чунки биз янги асрга озод Ватан фуқароси бўлиб кириб бораяпмиз. Етук ақл ва ҳур фикр-ла ёнаётган юракларни эса ҳеч қандай куч тўхтатолмайди.

Арофат ОРТИҚОВА,
«Инсон ва қонун» мухбири.

Муборак ёш ва ҳурмат соҳиблари

НЕЪМАТ АБДУЛЛАЕВ - 80 ЁШДА

15 сентябр куни Самарқанд шаҳридаги табаррук «Бибихоним» масжиди жойлашган ҳудуд сари йўл олган уловли ва пиёданинг сон-саноғи йўқ эди. Аксариси ҳуқуқ соҳаси вакиллари. Бири гул кўтарган, бошқаси белбоққа ўралган тўн, шўхи-шодон, кулгихандон... Бу ердаги Ховоси маҳалласидаги гузарлардан бирида...

- Йўл бўлсин, Абдуғафурбой?

- Неъматжон бобонинг тўйига-да, қаерга бўларди.

Муюлишда эски танишлар рўпара келади.

- Э-э, Шодивоймисан, ёнингдаги ким?

- Буниси акам Ходивой.

- Ҳа, яхши, бу киши-чи?

- Укамиз Бодивой.

- Ҳи-ҳи, укангизнинг исмлари ғалатироқ эканми?

- Ёшликдан бодга чалиниб, бўйинлари шундай қотиб, бурилмайдиган бўлиб қолган. Шу боис «Бодивой» деймиз-да.

- Бунча шинам кийиниб олибсизлар?

- Неъмат бобонинг тўйига бораяпмиз-да, охи! Ҳатто Бодивойни ҳам уйда ўтириб туришга кўндиролмадик. Қотган бўйни билан кекирдак чўзиб «бораман»-га тушса нима ҳам дердик...

Ана шунақа мулоқотлар кўча-кўйда кўп бўлди. Билганлар қўшилиб йўлга тушди. Билмаганлар анграйиб, сўраб-суриштиришни бошлашди: - Неъмат бобо деганлари ким ўзи?

Неъмат Абдуллаев деган инсон 1919 йил 15 сентябрда Самарқанд туманида туғилган, бугун 80 ёшлик довон ошибди. Ҳаёт йўли мураккаб ва оддий. Турмушнинг аччиғини ҳам, чучугини ҳам татиб кўрган, яхшилик ва ёмонликни тарозуга тортган, оламга эзгу мақсадлар билан боққан, даврлар ёнғоғининг мағзини чаққан, тошқин дарёларнинг сувида оққан, саксон ёшида гулчамбар таққан шахс.

У ҳали кўпчилигимизнинг ота-онамиз ҳам аждодларининг «белида» пайтида меҳнат фаолиятини бошлаганлардан. 1938 йилнинг «чақмоқли» йилларида елиб-югуриб ишлашнинг фирибини олган. 1944 йиллардан бошлаб ҳуқуқ идоралари даргоҳида, гоҳида дарбон, гоҳида сарбон. У ўша пайтлардаёқ Москвадаги юридик институтини битиради. Аъло ўқуви учун Бош прокурор уни шахсий соат билан тақдирлайди. 1944-62 йилларда прокуратура идораларида терговчи, прокурор ёрдамчиси, вилоят прокуратурасида масъул ходим, тармоқ прокурори лавозимларида ишлайди. Сўнг 1962-64 йилларда адвокатлик қилади. 1964 йилда Пайариқ туман прокурори вазифасига тайинланади. Сўнгра Чироқчи туманлараро прокуратурасида терговчи, Ургут туман прокурори, Фарғона вилоят прокурори, Ўзбекистон Республикаси прокурорининг махсус топшириқлар бўйича ёрдамчиси лавозимларида фаолият кўрсатади.

1966 йилдан бошлаб Неъмат ака суд идораларида, Самарқанд вилоят суди аъзоси, вилоят юристлари кенгашининг раиси ўринбосари, фаол ҳуқуқшунос ва устоз сифатида 21 йил меҳнат қилади.

Ҳозир нафақада бўлган бу инсон кўплаб ҳукумат мукофотлари соҳиби, ажойиб 9 нафар фарзандларнинг отаси, ўттизга яқин невара, кўплаб эвара-чевараларнинг бобосидир. Шогирдларининг сон-саноғи йўқ. У кишидан «адолат топган»лар беҳад, миннатдор одамлар бисёр, самимий дўстлари, сафдошлари қатор-қатор...

Азиз бошингиз омон, муборак саксон ёшингиз қутлуғ бўлсин, Неъмат ота!

Бир гуруҳ дўстларингиз топшириғи билан ҳаёт йўлингизни ва тўйингизни кузатган, меҳмонларингизни узатган «Инсон ва қонун» мухбири Мулла САЙИЛГОҲИЙ

Сиз нима дейсиз?

ОҚ ЛИБОС, ОППОҚ ЛИБОС, БУНЧА ҚИММАТ БЎЛМАСАНГ...

Юртимизда ҳар куни минглаб хонадонларда ёр-ёр садолари янграйди. Келин-куёвлар никоҳдан ўтишади. Жамиятимизнинг бир бўлаги бўлган оила ташкил бўлади. Ёру биродарлар чақирилиб, зиёфат қилинади. Барча хурсанд. Аммо мана шу қувончли лаҳзалар баъзан турли тортишув ва дилхираликка айланиб кетади. Келиннинг либоси ва унинг нархи сабаб бўлади бундай нохушликларга.

Бугунги кунда аксарият ижарага берилаётган келин либослари чет элдан келтирилган бўлиб, бир кунлик фойдаланиш ҳақи 5000 сўмдан 30000 сўмгача. Бир эътибор беринг, атиги бир неча соат учун шунча пул! Ва янги қудалар орасида илк кундан «сану ман» бошланади. Айб кимда? Албатта, ўзимизда. Ахир, аёлларимизнинг қўлларидан келмаган ишнинг ўзи йўқ-ку! Нега энди ўзимиз тика оладиган либосни фалон пулга сотиб оламиз? Менимча, буни обдон ўйлаб кўришимиз керак. Ундан сўнг ҳозирги миллий зардўзлик ва қубба келин либослари келинларимизнинг бир ҳусларига минг ҳусн бўлиб қўшилмоқда. Лекин негадир кўпгина қизларимиз оврўпача либосларни афзал кўришади. Тўғри, ҳозир шундай кийиниш мода дерсиз. Ҳар ким хоҳлаганини танласин. Аммо ўша либосни ҳам ўзлари тикиб, ҳозирлашни ўрганишса чакки бўлмасди.

Хотин-қизларимиз бунинг уддасидан чиқадилар, чунки ҳар қандай оврупо тикувчилари ҳам ўзбек аёлининг маҳоратини тан олиб, улар тиккан сўзаналарни уйининг тўрида сақлашининг гувоҳи бўлганмиз.

Бу масалани кенг жамоатчилик орасида, қишлоқ фуқаролар йиғинларида келишиб олиш керак, деб ўйлайман.

Келинг, ўзбегимнинг

гўзаллари, ўзлигимизни унутмайлик.

Озод АЛИҚУЛОВ,
Қашқадарё вилояти

ЙЎҚОЛГАН ҚИЗ

Ҳикоя

Эр-хотин Смитлар ўз автомобилларида денгиз бўйидан дам олишдан қайтишарди. Кун аллақачон уфқ ортига думалаб кетган. Атроф зим-зиё, йўлнинг икки четидаги дов-дарахтлар чексиз қоронғулик қўйнида.

Рулда Смит хоним. У машинани ҳар қачонгидан ҳам хушёр бошқариб борарди. Анчагина эскирган «Форд» кичик темир йўл бекатидан ўтиб, пахта плантациялари томон бурилиши билан таққа тўхтади.

- Нима гап, Эста, - деди орқа ўриндиқдаги эри. - Тинчликми?

- Йўл четига қара, бир қизча қўл кўтарди.

Машинанинг ён чироқлари йўл ёқасидаги қизчани аранг ёритиб турарди.

- Адашганга ўхшайди, бу ўртада биздан бошқа фермерлар йўқ.

- Сенга нима, ҳайдайвермайсанми! Уй-жойсиз дайдилар озми?

- Қизча дайдиларга ўхшамайди, қара, башанг кийинган.

Эр-хотин ҳайрон бўлиб, машинадан тушишди. Ҳақиқатан ҳам 12-13 ёшлардаги қизчанинг устида охори тўкилмаган кийим, сочлари мисдек қизғиш, кўзлари кўкимтир, бир қарашдаёқ бошпанасиз эмаслигини билиб олиш қийин эмасди.

- Отинг нима, қизалоқ, - деди жаноб Смит қизга яқинлашаркан.

- Роберта...

- Бу ерда нима қилиб турибсан?

- Адашиб қолдим.

- Адашиб, қандай қилиб?

Қиз ёнидаги бир даста дала гулларини кўрсатди.

- Ҳаммасига шулар айбдор. Гуллар бўлмаганида...

- Хўш, нега гуллар, ўзингга ўхшаган жуда чиройли экан, қаердан олдинг?

- Анави темир йўл четидан... - қизча ўзини тутолмай энтикди.

- Шошма, шошма, бир четдан гапир, - деди Смит хоним. - Ёш эмассан, анча катта бўлиб қолибсан. Ҳозир машинага чиқамиз.

- Ота-онам билан поездда Океан бўйига дам олишга кетаётгандик, - деди қизча. - Купеда ўтираверив зерикдим. Йўлакка чиқдим. Биронта тенгқур йўқ эди. Поезд негадир кимсасиз шу бекатда тўхтади. Ҳаммаёқ бўм-бўш дала. Қарасам атроф гулга тўла. Югуриб тушиб, гуллардан тера бошладим. Бир маҳал ортимга қарасам поезд йўқ, анча узоқлашиб қолган экан.

Хоним эрини четга имлади:

- Қизчани ҳозироқ уйга олиб кетамиз. Ота-онаси миллионер бўлса-я! Қимматбаҳо совғалар остида қолдик деявер. Бахтимизни қара!

- Фикринг чакки эмас, - деди хурсанд бўлиб жаноб Смит. - Ўтган ҳафтадаги воқеа эсингдами: нефт қироли Кауфман якка ўғли денгизда чўкаётганида нақ ярим миллионнинг баҳридан ўтган эди. Қани сўрайликчи, ота-онаси ким экан?

- Мунча шошмасанг, йўлда гапга соламиз.

Эр-хотин қизчани машинага чиқаришди. Қиз олдинга, Смит хонимнинг ёнига ўтирди.

- Машинангиз анча эскирибди, - деди қизча ҳамма ташвишларини унутиб. - Дадамники яп-янги.

- Даданг қаерда ишлайди, биласанми?

- Нега билмас эканман, ҳамма танийди-ку! Янги Орлеандаги ҳамма сотиладиган бензин дадамники.

Эр-хотин Смитлар мамнун кўз уриштириб олишди. Бу орада автомашина ўрмон четидаги эски услубда қурилган қасрга кириб борди.

- Вой, шу ерда турасизми? - сўради қизча машинадан тушишар экан. - Дадам шаҳар ўртасида осмонўпар қаср қурдираяптилар. Тепасига қарасангиз, бошингиз айланади.

Овқатланиб бўлишгач, жаноб Смит телевизор томоша қила бошлаган эди, хоним қизнинг зерикиб қолмаслиги учун қасрни айлантира бошлади.

- Бу бино қурилганига икки асрдан ошган, - деди бека. Бобомнинг бобосидан қолган.

- Барибир эскирибди, бузиб ташлаш керак.

- Сен ҳали тушунмайсан буларга. Вақт ўтган сари қиммати ошади.

- Барибир ҳаммаси тошдан-ку, тиллодан бўлса эди...

- Шошма, шошма, ҳозир унақаси ҳам бор.

Бинонинг ўртасига бо- рин- ганда, бека қизчанинг қулоғига пичирлади:

- Ҳозир бир сирни очаман, лекин... ҳеч кимга...

- Тушундим, ҳеч, ҳеч кимга...

Хоним катта эшик ёнидаги собут кийган ҳайкалнинг бошини орқага бурди. Катта темир дарвоза оғир очилди. Хоним ичкари кириб, чироқни ёққан эди, биллур қандилу беҳисоб ойнали ва соф тиллали безаклар кўзни чақмоқ чаққандек қамаштириб юборди. Хона ўртасидаги бир неча кишининг қулочи етмайдиган бу қандил ҳар қандай инсонни сеҳрлаб қўяр даражада товланар эди.

- Вой, қандай яхши-я! Қичқириб юборди қизча. - Уйга борган заҳоти дадамга айтаман, буни менга сотиб олиб берадилар.

- Бу ҳеч сотилмайди, - эътироз билдирди хоним. - Қандилу атрофдаги расмлар XVII асрга тааллуқли. Кимошди савдосига тушса, бир неча миллион доллардан ошади.

- Дадам пул бўлса, ҳамма нарсани сотиб олса бўлади, дейдилар-ку!

- Қани энди кетдик, ётамиз.

Эрталаб эр-хотин қизчадан барвақт туришди.

- Бугун қуёш ҳам ажойиб чиққанга ўхшайди-я, - деди бека эрига.

- Ҳа, омадли кун бугун!

Эр-хотин радиодан сўнгги ахборотни эшитгандан кейин яна қувончларини сиғдиролмай қолишди. Радио миллионер Кауфманларнинг яккаю ягона қизи саёҳат пайтида йўқолганини маълум қилиб, топганга ярим миллион берилажагини хабар қилди.

- Ярим миллионерлик муборак! - деди Смит хотинига. Энди Океан бўйича янги қаср қурамиз.

- Бир неча хизматкор ёллаймиз, - ўзида йўқ севинарди бека. - Шундай қасримиз бору хизматкорлар йўқ.

- Майли, ҳозир баҳслашадиган вақт эмас, қизча уйғонмасдан шаҳарга бориб, полицияга хабар қилайлик. Қараб турибсанки, кечқурунги газеталар: «Миллионернинг қизини ким топди?», «Смитларнинг олижаноблиги» деган сарлавҳалар билан чиқади. Мухбирлар ҳол-жонимизга қўймаса керак-а.

- Яхши, қани машинага чиқдик. Тезроқ ҳаракат қил.

Эр-хотин Смитлар яккаю ягона хизматкор Полга қайтгунча қизни овқатлантириб, уни зериктирмай туришни тайинлаб, эски «Форд»ларига ўтириб шаҳарга, полиция маҳкамасига йўл олишди.

...Смитлар шаҳардан қайтганда ҳанг-манг бўлиб қолишди. Эски қаср остин-устун. Ҳамма хоналарнинг эшиги очиқ. Турли қоғозлар шамолда у ёқ, бу ёқда учиб юрарди.

Емакхона бурчагида хизматкорлари Пол қўл-оёғи боғлиқ, оғзига латта тиқилган ҳолда ётарди. Қўл-оёғини ечиб, латтани олишди.

- Қиз қани, миллионернинг қизи?

Хизматкор қирғоқда ётган балиқдек нуқул осмонга қараб оғзини очарди.

- О... Ол..иб кетишди Олиб, вертолётда...

- Қанақа вертолёт? - ўзини йўқотиб қўяёзди Смит хоним.

- Сиз кетишингиз билан қаср олдига ўрмон томондан вертолёт келиб қўнди. Қаердандир юк машиналари пайдо бўлди. Ҳаммасини, ҳаммасини олиб кетишди.

- Нима деяпсан? Катта хонани ким очди?

- Ҳалиги қиз, йўлини билар экан. Ҳеч нарса қила олмадим. Ҳаммасини, ҳаммасини олиб кетишди. Қизнинг ароқчилар билан тили бир экан...

Эр-хотин катта хона томон югуришди. Эшик олдидаги ҳайкалча оёғи осмонда думалаб ётар, ичкари бўм-бўш эди.

Тўхташ ҚОСИМОВ

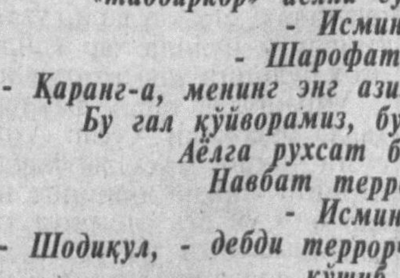

Янги латифа

«ШАРОФАТ» ЛАҚАБЛИ ТЕРРОРЧИ

Тезкор навбатчи хонасига соч-соқоли елка-кўкрагигача тушган террорчини тутиб келтиришибди. У ерда бир «тадбиркор» аёлни сўроқ қилишаётган экан.

- Исмингиз нима?

- Шарофат - дебди аёл.

- Қаранг-а, менинг энг азиз кишим билан адаш экансиз. Бу гал қўйворамиз, бу нопок йўлдан қайтинг.

Аёлга рухсат бериб юборишибди.

Навбат террорчига келибди.

- Исмингиз нима?

- Шодиқул, - дебди террорчи. Сўнг бироз ўйланиб туриб қўшиб қўйибди:

- Аммо биласизми, ёшлигимда лақабим «Шарофат» эди. Ҳозир у исмимга айланиб қолган, десак ҳам бўлаверади...

Мулла САЙИЛГОҲИЙ

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги

Тошкент Давлат юридик институти профессор-ўқитувчиларини лавозимларга тайинлаш учун қуйидаги кафедралар бўйича

ТАНЛОВ ЎТКАЗАДИ:

1. Ўзбек тили ва адабиёти;
2. Рус тили;
3. Чет тиллар.

Аризалар бериш муддати эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Манзилимиз: *700047, Тошкент шаҳри, Сайилгоҳ кўчаси, 35-уй, 24-хона.*

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

Бош муҳаррир Файзулла ҚИЛИЧЕВ

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ
Ғайбулло РАҲИМОВ
Параҳат АЙТНИЁЗОВ
Бурхон БЕКМИРЗАЕВ
Шавкатжон МАВЛОНОВ
Неъмат АМИНОВ
Абдил ТЎХТАШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ
Сирожиддин РАУПОВ (Бош муҳаррир ўринбосари)
Тўхтамурод ҲАСАНБОЕВ (масъул котиб)
Узоқ БОЗОРОВ
Элмурод МУТАЛХЎЖАЕВ
Миршоҳид МИРҲАМИДОВ
Нормейли НОРПЎЛАТОВ

Индекс: 646882
«ИНСОН ВА ҚОНУН» газетаси таҳририятида саҳифаланди. А-2 бичимда, 2 босма табоқ ҳажмида, офсет усули билан «ШАРҚ» нашриёт матбаа концерни босмахонасида босилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси 41-уй. Буюртма Г-0668. Тиражи-10.000. **Босишга топшириш вақти 21.00 Босишга топширилди 20.00**

Навбатчи: **О.ХУДОЙБЕРДИЕВ**
Компьютерда оригинал макет тайёрловчи: **У.ДЎСМАТОВ**
Терувчи: **М. ДЎСТОВА**

МАНЗИЛИМИЗ: 700047
Тошкент шаҳри, Сайилгоҳ кўчаси-5.
Телефон, факс: 133-24-41
«Инсон ва қонун» газетаси 1998 йил 2 июлда Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00141- сон билан рўйхатдан ўтган.